

Llywodraeth Cymru
Dogfen Ymgynghori

Strategaeth Drafnidiaeth Cymru: adroddiad cwmpasu

Dyddiad cyhoeddi: 5 Mai 2020

Camau i'w cymryd: Ymatebion erbyn 31 Gorffennaf 2020

Trosolwg	Mae'r ymgynghoriad hwn yn gofyn am eich sylwadau ynghylch yr Adroddiad Cwmpasu ar Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Strategaeth Drafnidiaeth Cymru. Yr Adroddiad Cwmpasu drafft yw cam cyntaf yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ar gyfer Strategaeth Drafnidiaeth Cymru. Dyma ymgynghoriad pwysig a fydd yn helpu i lywio datblygiad yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, a Strategaeth Drafnidiaeth Cymru, o'r camau cynnar.
How to respond	Y dyddiad olaf ar gyfer ymateb yw 31 Gorffennaf 2020. Gallwch ymateb drwy un o'r dulliau canlynol: e-bost Llenwch y ffurflen ymgynghori a'i hanfon at: walestransportstrategy2@gov.wales. post Llenwch y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad a'i hanfon at: Strategaeth Drafnidiaeth Cymru Adran Trafnidiaeth, Polisi a Phartneriaethau Llywodraeth Cymru Parc Cathays Caerdydd CF10 3NQ.
Rhagor o wybodaeth a dogfennau cysylltiedig	Gellir gwneud cais am fersiynau o'r ddogfen hon mewn print bras, mewn Braille neu mewn ieithoedd eraill.
Manylion Cysylltu	I gael rhagor o wybodaeth: Strategaeth Drafnidiaeth Cymru Adran Trafnidiaeth, Polisi a Phartneriaethau Llywodraeth Cymru Parc Cathays Caerdydd CF10 3NQ. e-bost: Walestransportstrategy2@gov.wales Rhif ffôn: 03000256765
Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg	

Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol

Llywodraeth Cymru fydd y rheolydd data ar gyfer unrhyw ddata personol a ddarperir gennych wrth ichi ymateb i'r ymgynghoriad. Mae gan Weinidogion Cymru bwerau statudol y byddant yn dibynnu arnynt i brosesu'r data personol hyn a fydd yn eu galluogi i wneud penderfyniadau cytbwys ynghylch sut y maent yn cyflawni eu swyddogaethau cyhoeddus. Bydd unrhyw ymateb a anfonwch atom yn cael ei weld yn llawn gan staff Llywodraeth Cymru sy'n gweithio ar y materion y mae'r ymgynghoriad hwn yn ymwneud â nhw neu sy'n cynllunio ymgynghoriadau ar gyfer y dyfodol. Pan fo Llywodraeth Cymru yn cynnal dadansoddiad pellach o'r ymatebion i ymgynghoriad, yna gall trydydd parti achrededig (e.e. sefydliad ymchwil neu gwmni ymgynghori) gael ei gomisiynu i wneud y gwaith hwn. Ymgwymerir â gwaith o'r fath dim ond o dan gcontract. Mae telerau ac amodau safonol Llywodraeth Cymru ar gyfer contractau o'r fath yn nodi gofynion caeth ar gyfer prosesu a cadw data personol yn ddiogel.

Er mwyn dangos bod yr ymgynghoriad wedi'i gynnal yn briodol, mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion i'r ddogfen hon. Mae'n bosibl hefyd y byddwn yn cyhoeddi'r ymatebion yn llawn. Fel arfer, bydd enw a chyfeiriad (neu ran o gyfeiriad) yr unigolyn neu'r sefydliad a anfonodd yr ymateb yn cael eu cyhoeddi gyda'r ymateb. Os nad ydych yn dymuno i'ch enw a'ch cyfeiriad gael eu cyhoeddi, rhowch wybod inni yn ysgrifenedig wrth anfon eich ymateb. Byddwn wedyn yn cuddio'ch manylion cyn cyhoeddi'ch ymateb.

Dylech hefyd fod yn ymwybodol o'n cyfrifoldebau o dan ddeddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth

Os caiff eich manylion chi eu cyhoeddi fel rhan o'r ymateb i'r ymgynghoriad, caiff yr adroddiadau hyn eu cadw am gyfnod amhenodol. Ni fydd gweddill eich data a gedwir fel arall gan Lywodraeth Cymru yn cael eu cadw am fwy na thair blynedd.

Eich hawliau

O dan y ddeddfwriaeth diogelu data, mae gennych yr hawl:

- i wybod am y data personol a gedwir amdanoch chi a'u gweld
- i'w gwneud yn ofynnol inni gywiro gwallau yn y data hynny
- (o dan rai amgylchiadau) i wrthwynebu neu gyfyngu ar brosesu'r data
- (o dan rai amgylchiadau) i'ch data gael eu 'dileu'
- (o dan rai amgylchiadau) i gludadwyedd data
- i gyflwyno cwyn i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (SCG), ein rheoleiddiwr annibynnol ar gyfer diogelu data.

I gael rhagor o fanylion am yr wybodaeth y mae Llywodraeth Cymru yn ei chadw ac am y defnydd a wneir ohoni, neu os ydych am arfer eich hawliau o dan y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol, gweler y manylion cyswllt isod:

Y Swyddog Diogelu Data:
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
CAERDYDD,
CF10 3NQ

e-bost:

Data.ProtectionOfficer@llyw.cymru

Dyma fanylion cyswllt Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth:
Wycliffe House
Water Lane
Wilmslow
Cheshire
SK9 5AF
Ffôn: 01625 545 745 neu
0303 123 1113
Gwefan: <https://ico.org.uk/>

Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru

Adroddiad cwmpasu drafft

Ebrill 2020

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg.
This document is also available in English.

OGL © Hawlfraint y Goron ISBN Digidol 978-1-78859-792-0

Cwmni cyfyngedig preifat yw Arcadis Consulting (UK) Limited sydd wedi'i gofrestru yng Nghymru a Lloegr (rhif cofrestredig: 02212959). Swyddfa gofrestredig, Arcadis House, 34 York Way, Llundain, N1 9AB. Rhan o Grŵp Cwmnïau Arcadis ynghyd ag endidau eraill yn y DU.

Hawlfraint © 2020 Arcadis. Cedwir pob hawl. [arcadis.com](https://www.arcadis.com)

RHEOLI FERSIYNAU

Fersiwn	Dyddiad	Awdur	Newidiadau
1	Mawrth 2020	OL/NM/PC/ST/DH	Drafft Cyntaf ar gyfer sylwadau'r cleient
2	Mawrth 2020	ST/OL/NM/DH	Ail Ddrafft ar gyfer ymgynghori a anfonwyd i'w gyfieithu
3	Ebrill 2020	ST/OL/NM/DH/JE	Trydydd Drafft ar gyfer ymgynghori, yn dilyn sylwadau mewnol pellach LIC.

Paratowyd yr adroddiad hwn, dyddiedig 9 Ebrill 2020, ar gyfer Llywodraeth Cymru (y "Cleient") yn unol â thelerau ac amodau'r apwyntiad dyddiedig 30 Ionawr 2020 (yr "Apwyntiad") rhwng y Cleient ac **Arcadis** at y dibenion a nodwyd yn yr Apwyntiad. I osgoi amheuaeth, ni all unrhyw berson(au) arall/eraill ddefnyddio neu ddibynnu ar yr adroddiad hwn neu ei gynnwys, ac nid yw Arcadis yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am ddefnydd neu ddibyniaeth o'r fath ar hynny gan unrhyw drydydd parti arall.

CYNNWYS

TALFYRIADAU	I
1 CEFNDIR I STRATEGAETH DRAFNIDIAETH CYMRU A DIBEN YR ADRODDIAD CWMPASU ARFARNIAD CYNALIADWYEDD INTEGREDIG	1
1.1 Cyflwyniad.....	1
1.2 Beth yw Strategaeth Drafnidiaeth Cymru?	1
1.3 Beth yw Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig?.....	1
1.4 Beth yw'r berthynas rhwng Strategaeth Drafnidiaeth Cymru, yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol?.....	5
1.5 Sut mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn cysylltu â strategaethau eraill Llywodraeth Cymru?.....	1
1	
1.6 A fydd Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd yn cael ei gynnal?	12
1.7 Pa ymgynghori sy'n digwydd ar yr Adroddiad Cwmpasu?	12
2 PROSES YR ARFARNIAD CYNALIADWYEDD INTEGREDIG	13
2.1 Camau ym Mhroses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	13
2.2 Dull integredig o asesu effaith	15
3 ADOLYGU CYNLLUNIAU, RHAGLENNI AC AMCANION AMGYLCHEDDOL PERTHNASOL (A1).....	18
3.1 Cyflwyniad.....	18
3.2 Themâu Allweddol sy'n Deillio o'r Adolygiad	20
4 GWYBODAETH LLINELL SYLFAEN A NODI MATERION A CHYFLEOEDD CYNALIADWYEDD ALLWEDDOL (A2 AC A3)	23
4.1 Cyflwyniad.....	23
4.2 Dull	23
4.3 Materion a Chyfleoedd Cynaliadwyedd Allweddol	24
5 Y BROSES ARFARNU A FFRAMWAITH YR ARFARNIAD CYNALIADWYEDD INTEGREDIG (A4)	37
5.1 Y Broses Arfarnu	37
5.2 Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	40
6 Y CAMAU NESAF	49
6.1 Cyffredinol.....	49

Talfyriadau

Talfyriad	Diffiniad
CO ₂	Carbon Deuocsid
yACA	Ymgeisydd Ardal Cadwraeth Arbennig
AGA	Ardal Gwarchodaeth Arbennig
dAGA	Darpar Ardal Gwarchodaeth Arbennig
ACA	Ardal Cadwraeth Arbennig
SoDdGA	Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig

1 Cefndir i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a Diben yr Adroddiad Cwmpasu Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

1.1 Cyflwyniad

Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n paratoi Strategaeth Drafnidiaeth Cymru i ddarparu gweledigaeth hirdymor ar gyfer trafnidiaeth dros y 25 mlynedd nesaf. Bydd gan Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ran ganolog i'w chwarae o ran sicrhau Cymru fwy llewyrchus, cyfartal a gwyrdd. Mae Deddf Trafnidiaeth (Cymru) 2006 (y Ddeddf) yn cyflwyno dyletswydd ar Weinidogion Cymru i baratoi a chyhoeddi Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ac mae'n bwysig bod gennym ddealltwriaeth gynhwysfawr o'r effeithiau cadarnhaol a niweidiol y gall hyn eu cael wrth i ni ddatblygu Strategaeth Drafnidiaeth Cymru. I wneud hyn, rydym yn datblygu Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Bydd y dull integredig hwn o gynnal yr arfarniad yn sicrhau ein bod yn edrych ar y cyfraniad y gall Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ei wneud at saith nod llesiant cenedlaethol Cymru; ac yn ymwreiddio'r egwyddor o ddatblygu cynaliadwy ar bob cam, y darperir ar ei gyfer gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r asesiad hwn yn ofyniad o sawl darn o ddeddfwriaeth gan gynnwys Cyfarwydddeb Ewropeaidd 2001/42/EC ar asesu effeithiau cynlluniau a rhaglenni penodol ar yr amgylchedd (y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol)¹ a droswyd yn uniongyrchol i gyfraith Cymru drwy'r Rheoliadau Asesiadau Amgylcheddol Strategol².

Mae Llywodraeth Cymru wedi penderfynu integreiddio asesiadau eraill gan gynnwys asesiadau o'r effaith ar iechyd, y Gymraeg a chydaddoldeb yn y broses Arfarniad Cynaliadwyedd/Asesiad Amgylcheddol Strategol a bydd yn cynnal Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig felly. Bydd yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn helpu i ddarparu her i ddatblygiad polisi cyffredin, i helpu i ddatblygu strategaeth fwy cynaliadwy.

1.2 Beth yw Strategaeth Drafnidiaeth Cymru?

Dogfen statudol yw Strategaeth Drafnidiaeth Cymru sy'n ofynnol o dan Ddeddf Trafnidiaeth (Cymru) 2006 (y Ddeddf). Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ddyletswydd ar Weinidogion Cymru i baratoi a chyhoeddi Strategaeth Drafnidiaeth Cymru gan nodi ei pholisïau a sut y byddant yn cael eu harfer. Mae'n cynnwys pob modd ac yn cyflwyno ein blaenoriaethau strategol a'n canlyniadau dymunol, gan gynnig cysylltiad â'r blaenoriaethau ehangach yn ogystal â chynlluniau ar lefel awdurdod lleol.

Mae Adran 2(3) yr un Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gadw Strategaeth Drafnidiaeth Cymru dan adolygiad ac yn rhoi'r gallu i'w diwygio o bryd i'w gilydd.

Bydd y Strategaeth yn darparu'r fframwaith strategol y bydd angen i benderfyniadau am opsiynau buddsoddi yn y dyfodol gael eu gwneud yn unol ag ef. Ni fydd yn nodi nac yn cyflwyno prosiectau, cynlluniau, mentrau nac ymyriadau penodol, a fydd yn cael eu nodi yn y Cynllun Cyflawni Trafnidiaeth Cenedlaethol manwl 5 mlynedd a Chynlluniau Trafnidiaeth Lleol.

Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ceisio gwireddu uchelgais y Llywodraeth o Gymru fwy llewyrchus, cyfartal a gwyrdd.

1.3 Beth yw Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig?

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru nawr ac yn yr hirdymor. Un o'r dulliau allweddol o sicrhau hyn yw mabwysiadu dull integredig o ran yr hyn yr ydym yn ei wneud.

¹ Cyfarwydddeb 2001/42/EC Senedd Ewrop a'r Cyngor o 27 Mehefin 2001 ar asesu effeithiau cynlluniau a rhaglenni penodol ar yr amgylchedd

² Rheoliadau Asesiadau Amgylcheddol o Gynlluniau a Rhaglenni (Cymru) (OS 2004/1656 (W/170)) ac yn Lloegr, *the Environmental Assessment of Plans and Programmes Regulations 2004* (OS 2004/1633)

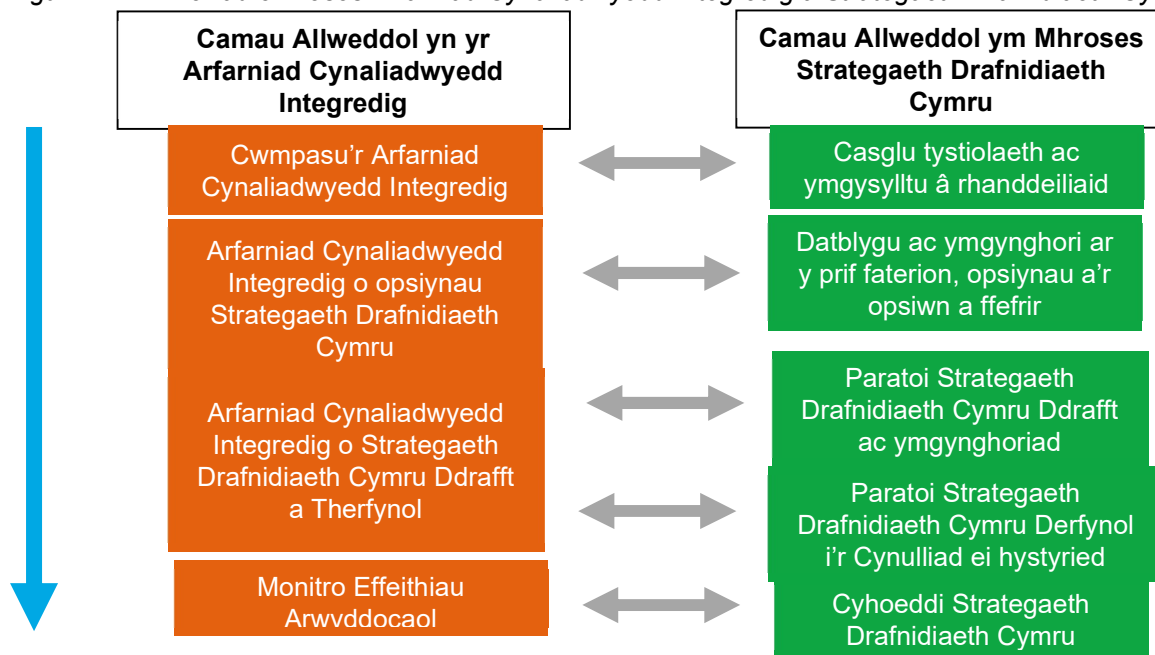
Proses yw Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ar gyfer asesu effeithiau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol cynllun a'i nod yw sicrhau bod datblygu cynaliadwy yn ganolog i'r broses o lunio cynllun. Gellir ei ddefnyddio hefyd i nodi effeithiau diwylliannol sy'n galluogi iddo fod yn gyson â phedair elfen o ddatblygu cynaliadwy yng nghyfraith Cymru. Mae Asesiad Amgylcheddol Strategol wedi ei gynnwys yn y broses Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ac mae'n broses systemig ar gyfer arfarnu canlyniadau amgylcheddol cynlluniau a rhaglenni i sicrhau bod materion amgylcheddol yn cael eu hintegreiddio a'u hasesu cyn gynted â phosibl yn y broses o wneud penderfyniadau. Mae Erthygl 1 y Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yn nodi mai'r nod yw:

'provide for a high level of protection of the environment and to contribute to the integration of environmental considerations into the preparation and adoption of plans and programmes with a view to promoting sustainable development'.

Mae canllawiau a luniwyd gan Lywodraeth y DU³ (gweler hefyd Adran 2 yr Adroddiad hwn) yn cyflwyno cyfres o gamau rhagnodedig ar gyfer Asesiad Amgylcheddol Strategol. Mabwysiadir yr un camau hyn ar gyfer yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig hwn, er bod y cwmpas yn ehangach na materion amgylcheddol. Serch hynny, mae'n rhaid bodloni egwyddorion a gofynion cyfreithiol y Rheoliadau Asesiadau Amgylcheddol Strategol. Mae'r Adroddiad Cwmpasu hwn yn nodi ac yn esbonio gofynion penodol y Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol y mae angen eu bodloni.

Mae Ffigur 1-1 yn dangos prif gamau'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig fel y mae'n cyd-fynd â phroses ddatblygu Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Darperir esboniad mwy manwl yn Adran 2 yr Adroddiad Cwmpasu hwn:

Ffigur 1-1 Amlinelliad o Broses Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig a Strategaeth Drafndiaeth Cymru

1.3.1 Pam ydym ni'n integreiddio asesiadau eraill?

Un o'r ffyrdd allweddol o weithio sy'n rhan o'r egwyddor datblygu cynaliadwy yw'r angen i fabwysiadu dull integredig. O ystyried natur a chwmpas Strategaeth Drafndiaeth Cymru, rydym wedi ceisio integreiddio'r Arfarniad Cynaliadwyedd a'r Asesiad Amgylcheddol Strategol gydag asesiadau statudol ac anstatudol eraill, i greu Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Mae hyn yn caniatáu i ni gael golwg mwy cyflawn o'r goblygiadau

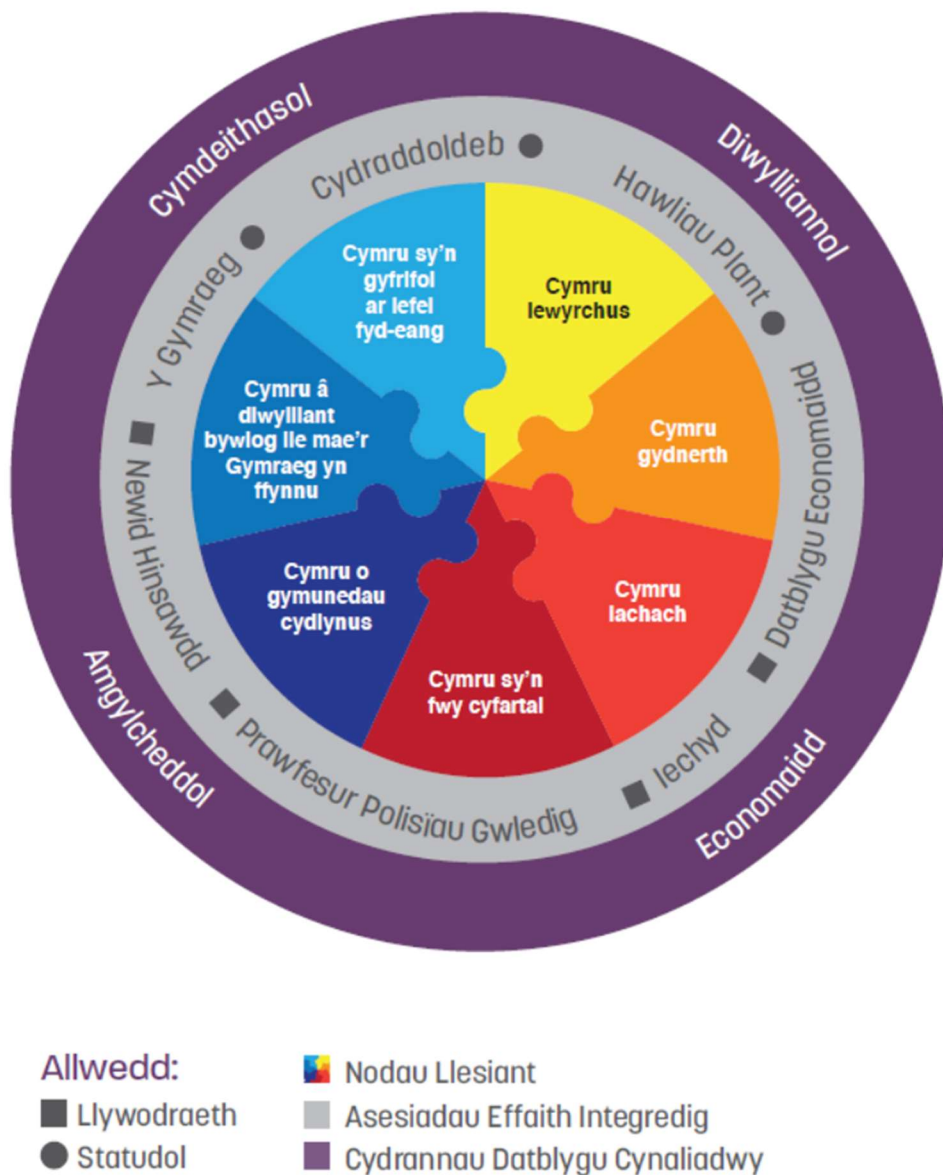
³ <https://www.gov.uk/government/publications/strategic-environmental-assessment-directive-guidance>

cynaliadwyedd a chyfleoedd sy'n deillio o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru. Mae'r asesiadau effaith ychwanegol canlynol wedi cael eu cynnwys ym mhroses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig:

- Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb;
- Y Gymraeg;
- Prawfesur Gwledig;
- Hawliau Plant;
- Y Newid yn yr Hinsawdd;
- Datblygu Economaidd; ac
- Asesu'r Effaith ar Iechyd.

Ffigur 1-2 Asesiadau effaith i'w hintegreiddio ochr yn ochr â'r Arfarniad Cynaliadwydd/Asesiad Amgylcheddol Strategol a'u statws

Asesiadau Effaith Integredig

OGL © Hawlfraint y Goron 2017 WG31847

Mae rhai o'r rhain yn asesiadau effaith statudol ac mae Llywodraeth Cymru yn gwneud rhai'n ofynnol fel y disgrifir ymhellach yn Adran 2 yr Adroddiad hwn.

Mae integreiddio'r asesiadau eraill hyn yn sicrhau y mabwysiadur dull cydweithredol ar gyfer gwahanol faterion, gan rannu gwybodaeth a chydabod cysylltiadau rhwng pynciau mewn ffordd gyson a thryloyw.

Mae hyn yn cynnig mecanwaith cadarn a thrylwyr ar gyfer nodi problemau a chyfleoedd, gan asesu effeithiau gan gynnwys effeithiau cronol ac anuniongyrchol a gwneud gwaith monitro mewn ffordd gyfannol.

1.3.2 Beth yw cam Adroddiad Cwmpasu y broses Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig?

Yr Adroddiad Cwmpasu hwn yw cam cychwynnol yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ac mae'n nodi'r cwmpas ar gyfer gweddill y broses. Mae'n ddull wedi'i integreiddio a luniwyd trwy ymgysylltu a chynnwys rhanddeiliaid ac mae'n dilyn y dull a nodir yn y canllawiau cyhoeddus⁴ gyda'r nod o:

- Bennu cwmpas a lefel manylder yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig;
- Nodi cynlluniau, polisiâu, rhaglenni a mentrau perthnasol a fydd yn hysbysu proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig a Strategaeth Drafnidiaeth Cymru;
- Nodi gwybodaeth berthnasol am amodau cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol presennol yng Nghymru ar raddfa genedlaethol o berthnasedd i drafnidiaeth;
- Nodi problemau a chyfleoedd cynaliadwyedd allweddol; a
- Chyflwyno fframwaith arfarnu ar gyfer yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, y gellir arfarnu Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ei erbyn.

1.4 Beth yw'r berthynas rhwng Strategaeth Drafnidiaeth Cymru, yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol?

Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yw strategaeth drafnidiaeth a chynllun seilwaith 25 mlynedd cenedlaethol Llywodraeth Cymru. Yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yw'r broses y bydd y Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn cael ei datblygu drwyddi. Mae gwneud datblygu cynaliadwy yn ganolog i'r broses ac yn integreiddio amrywiaeth o asesiadau yn offeryn asesu syml a chynhwysfawr.

Nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol ym mis Mawrth 2015, yw rhoi Cymru yn syth ar lwybr cynaliadwy i wella ein llesiant. Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i gyrrff cyhoeddus ymgymryd â datblygu cynaliadwy a ddiffinnir fel:

Mae "datblygu cynaliadwy" yn golygu'r broses o wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru drwy weithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, gan anelu at gyrraedd y nodau llesiant.

1.4.1 Datblygu Cynaliadwy

Yn hytrach na diben ynddo'i hun, ffordd o wneud pethau yw datblygu cynaliadwy ac mae'r Ddeddf yn llywio sut y dylai cyrrff cyhoeddus weithredu i'w gyflawni. Mae'r Ddeddf yn darparu ar gyfer pwrpas a rennir drwy'r saith nod llesiant i Gymru. Ni ellir gwahanu'r nodau llesiant hyn oddi wrth ei gilydd ac maent yn esbonio'r hyn a olygir gan lesiant Cymru.

Mae datblygu cynaliadwy yn broses sydd hefyd yn cyfrannu at wella llesiant. Mae'n cydnabod bod llawer o bethau sy'n penderfynu ar ansawdd bywyd rhywun (ei lesiant), ac y gellir categorioeddio'r rhain yn eang fel ffactorau amgylcheddol, economaidd, cymdeithasol a diwylliannol. Nodir y rhain yn y nodau llesiant. Mae hyn

⁴ Swyddfa'r Dirprwy Brif Weinidog (2005) *A Practical Guide to the Strategic Environmental Assessment Directive* Practical guidance on applying European Directive 2001/42/EC "on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment"

yn golygu y gall gwella ansawdd ein hamgylchedd, ein heconomi, ein cymdeithas a'n diwylliant wella llesiant unigolion a llesiant Cymru yn ei chyfanrwydd.

Tabl 1-1 Diffiniad o Nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Nod	Disgrifiad o'r nod
Cymru lewyrchus.	Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.
Cymru gydnherth.	Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnherthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).
Cymru iachach.	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deallir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.
Cymru sy'n fwy cyfartal.	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).
Cymru o gymunedau cydlynus.	Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.
Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu.	Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel byd-eang.	Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015: Yr Hanfodion⁵

1.4.2 Pwysigrwydd Integreiddio'r Saith Nod Llesiant yn yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Bydd gan Strategaeth Drafndiaeth Cymru swyddogaeth bwysig o ran cyfrannu at fodloni nodau llesiant dros y cyfnod o 20 mlynedd, a bydd y dull arfarnu yn ein helpu i ddeall lle gall Strategaeth Drafndiaeth Cymru sicrhau bod y cyfraniad hwnnw mor fawr â phosibl. Mae'r nodau llesiant wedi bod yn rhan annatod o'r gwaith o baratoi'r Adroddiad Cwmpasu a Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (Adran 5.2). Defnyddiwyd y nodau llesiant hefyd i hysbysu'r adolygiad o'r dystiolaeth, i nodi problemau ac i strwythuro'r Fframwaith asesu.

1.4.3 Dulliau o Weithio

Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy a ddiffinnir gan y Ddeddf yn rhan sylfaenol o sut y mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus – gan gynnwys Llywodraeth Cymru – weithredu bellach. Mae'n rhaid i ni weithredu mewn modd

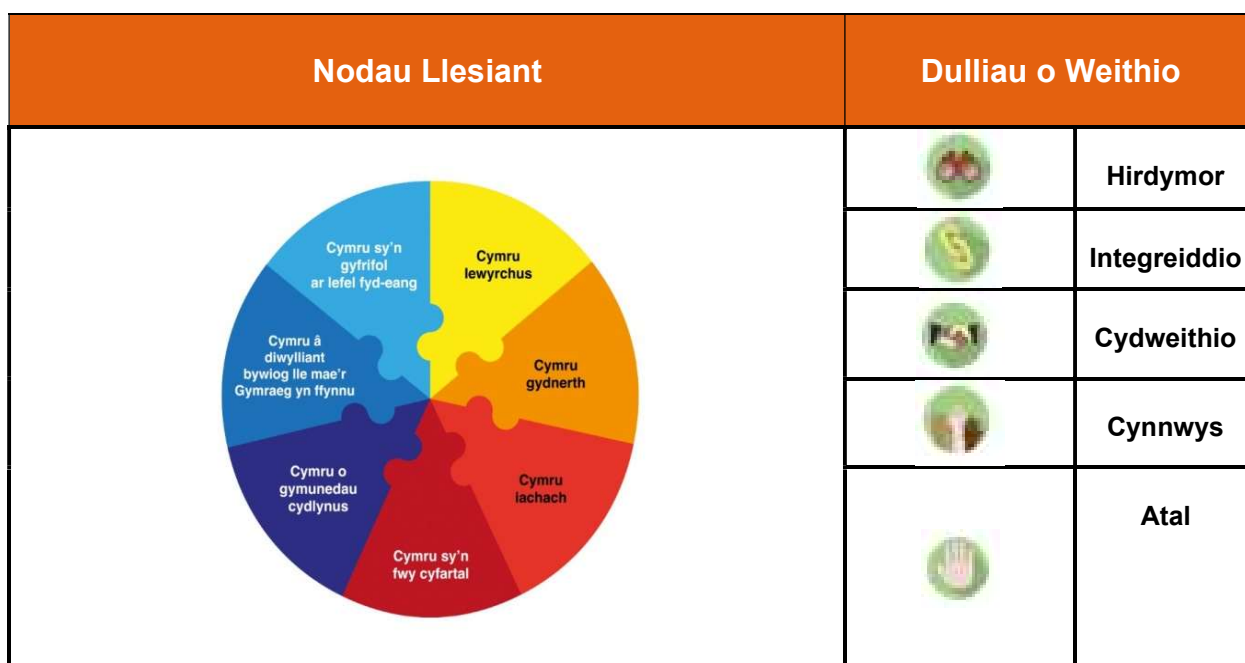
⁵ <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-08/deddf-llesiant-cenedlaethau-dyfodol-cymru-2015-yr-hanfodion.pdf>

sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain, trwy gymryd yr egwyddor datblygu cynaliadwy i ystyriaeth.

Mae'r egwyddor wedi ei chyfansoddi o bum dull o weithio y mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus eu cymryd i ystyriaeth wrth ymgymryd â datblygu cynaliadwy. Dyma nhw:

- Edrych i'r **hirdymor** fel nad ydym yn peryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain;
- Mabwysiadu dull **integreiddio** fel bod gyrff cyhoeddus yn ystyried yr holl nodau llesiant wrth benderfynu ar eu hamcanion llesiant;
- **Cynnwys** amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt;
- **Cydweithio** ag eraill i ddod o hyd i atebion cynaliadwy cyffredin;
- Deall yr achosion sydd wrth wraidd problemau i'w **hatal** rhag digwydd.

Ffigur 1-3 Y Nodau Llesiant a'r 5 Dull o Weithio

Ffynhonnell: addaswyd o: Llywodraeth Cymru, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015: Yr Hanfodion⁶

1.4.4 Y Dulliau o Weithio a Strategaeth Drafndiaeth Cymru

Mae'r dulliau o weithio wedi bod yn rhan annatod o ddatblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru ac felly trwy gysylltiad, yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Yn ystod y gwaith yr ydym wedi ei wneud hyd yn hyn ac ar gyfer y gwaith sydd i ddod, rydym wedi ystyried sut y mae'r dulliau o weithio yn llunio'r hyn yr ydym yn ei wneud. Mae'r tabl canlynol yn cynnig trosolwg o'n dull.

Edrych i'r hirdymor
Datblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru
I sicrhau ein bod yn ystyried yr hirdymor, bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael ei datblygu i gynnig gweledigaeth 25 mlynedd ar gyfer trafndiaeth yng Nghymru. Yn bwysig, bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru hefyd yn cynorthwyo syniadau y tu hwnt i 2040 lle bynnag y bo'n bosibl, yn

⁶ <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-08/deddf-llesiant-cenedlaethau-r-dyfodol-cymru-2015-yr-hanfodion.pdf>

gwneud defnydd o dystiolaeth a thueddiadau ac yn ceisio deall canlyniadau dros yr amserlenni hiraf sydd ar gael. Er bod polisïau mwy byrdymor o ddiddordeb i'r Strategaeth Drafndiaeth Cymru ac y gallent hysbysu ei dull mewn rhai meysydd, mae Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cefnogi dull nad yw wedi ei gyfyngu gan anghenion byrdymor yn unig yn y pen draw.
Swyddogaeth Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Swyddogaeth yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yw cynorthwyo gwaith llunio polisi yn yr hirdymor yn Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Mae'n nodi ac yn ystyried amrywiaeth eang o dystiolaeth gymdeithasol, amgylcheddol, diwylliannol ac economaidd. Mae'r adolygiad o gynlluniau a rhaglenni llinell sylfaen, a'r broses o nodi problemau a chyfleoedd yn manteisio ar gorff manwl o dystiolaeth sy'n ystyried y byrdymor, y tymor canolog a'r hirdymor. Bydd y fframwaith profi yn profi polisïau sy'n dod i'r amlwg a'u gallu i gyflawni ein hamcanion hirdymor. Bydd yr opsiynau a fydd yn cael eu datblygu a'u profi drwy'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn ystyried yn benodol y ddarpariaeth o newid strategol hirdymor. Mae Atodiad B yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cyflwyno'r dystiolaeth llinell sylfaen sy'n edrych ar dueddiadau byrdymor, tymor canolog a hirdymor. Mae Adran 4, er enghraifft, yn dangos y tueddiadau hirdymor yn ymwneud ag amcanestyniadau poblogaeth. Mae hyn yn cyfrannu at y broses o nodi materion allweddol a chyfleoedd i Strategaeth Drafndiaeth Cymru roi sylw iddynt ac yn llunio Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ar gyfer asesu Strategaeth Drafndiaeth Cymru.
Mabwysiadu dull integredig
Datblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru Bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn darparu strategaeth genedlaethol sy'n cynnwys materion trafndiaeth, economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn gyson â darpariaeth polisïau Llywodraeth Cymru gan gynnwys y Strategaeth Genedlaethol: Ffyniant i Bawb, y Cynllun Gweithredu ar yr Economi a'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol, ac yn cefnogi'r polisïau hyn. Bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn darparu'r fframwaith strategol y bydd angen gwneud penderfyniadau am opsiynau buddsoddi yn y dyfodol yn unol ag ef. Ni fydd yn nodi nac yn cyflwyno prosiectau, cynlluniau, mentrau neu ymyriadau penodol, a fydd yn cael eu cyflwyno yn y Cynllun Cyflawni Trafndiaeth Cenedlaethol manwl 5 mlynedd a Chydgynlluniau Trafndiaeth Lleol. Bydd ei pholisïau yn cael eu hintegreiddio, gan sicrhau'r cyfraniad mwyaf posibl at y nodau llesiant, ac yn cael eu datblygu trwy broses asesu fanwl gan gynnwys tystiolaeth. Bydd yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn ddull y byddwn yn ei ddilyn i brofi'r integreiddiad hwn a sicrhau bod y cyfraniad at fodloni'r nodau llesiant mor fawr â phosibl.
Swyddogaeth Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yw'r dull integredig o ddatblygu Strategaeth Drafndiaeth Cymru ac asesu ei pholisïau sy'n dod i'r amlwg. Mae'n sicrhau y dilynir dull cyfannol, gan rannu gwybodaeth a chydabod cysylltiadau rhwng y gwahanol feysydd pwnc ac felly'r nodau. Mae proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cynnwys adolygiad o gynlluniau, rhaglenni ac amcanion amgylcheddol perthnasol ar raddfa genedlaethol i ryngwladol. Mae hyn yn galluogi Llywodraeth Cymru i fanteisio ar synergeddau posibl, i nodi cyfleoedd ac i ymdrin ag unrhyw anghysondebau a chyfyngiadau. Yn rhan o'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, cynhaliwyd asesiad cydweddoldeb o'r Fframwaith asesu hefyd i sicrhau bod unrhyw achosion wrthdaro yn cael eu hamlygu, eu datrys neu eu rheoli fel sy'n angenrheidiol. Sicrhodd yr ymgynghoriad a'r gweithdy Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ategol gyda rhanddeiliaid allweddol y casglwyd amrywiaeth o safbwyntiau ar yr Adroddiad Cwmpasu'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig drafft gan gynnwys y Fframwaith a'r dull integredig arfaethedig drafft. Mae hyn hefyd yn sicrhau bod synergeddau ac achosion o wrthdaro yn cael eu nodi yn gynnar, gan sicrhau dull cadarn o gynnal yr asesiad. Mae dull trawslywodraethol yn cael ei ddilyn trwy sefydlu Gweithgor Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Mae hwn yn cynnwys arweinwyr polisi arbenigol yn cwmpasu datgarboneiddio, trafndiaeth, cynllunio morol, adnoddau naturiol, cadwraeth natur, tueddiadau'r dyfodol ac ystadegau. Sefydlwyd y Gweithgor i ategu proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig trwy gydol datblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Bwriedir y bydd dull cydweithredol yn esblygu trwy gydol y broses i lenwi bylchau data, i wneud gwaith monitro ac i gynyddu ymgysylltiad â grwpiau fel Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.
Cynnwys pobl

Datblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru Byddwn yn cynnwys rhanddeiliaid allweddol yn natblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Bydd ymgysylltu ar y strategaeth ddrafft yn digwydd fel a ganlyn: - mewnbwn rhanddeiliaid i'r strategaeth ddrafft, gan gynnwys ymgynghori mewnol ac allanol gyda rhanddeiliaid allweddol yn ogystal â swyddfeydd y Comisiynwyr. - ymgynghori ac ymgysylltu ar ddogfen y strategaeth ddrafft. - cofnodi allbynnau o'r ymarfer ymgynghori â rhanddeiliaid. - dadansoddi adborth a llunio adroddiad ymgynghori. - mewnbwn rhanddeiliaid i fireinio Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Amcanion yr ymgysylltu yw: 1. Gwneud cynulleidfaoedd yn ymwybodol o ddatblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru, blaenoriaethau a chanlyniadau a cheisio safbwyntiau arnynt. 2. Sicrhau bod gan y cyhoedd a rhanddeiliaid gyfle i wneud sylwadau ar gynigion ar gyfer newid, fel y gellir defnyddio adborth i hysbysu'r broses o wneud penderfyniadau. 3. Gwneud yn siŵr bod yr ymgynghoriad yn gynhwysol ac yn cynnig cyfleoedd i amrywiaeth eang o rhanddeiliaid a'r cyhoedd gymryd rhan. 4. Sicrhau lefel uchel o ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o bâm mae newidiadau yn cael eu cynnig.
Swyddogaeth Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Mae'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cynnig cyfle pwysig i bobl gymryd rhan yn y gwaith o lunio Strategaeth Drafndiaeth Cymru wrth iddi ddatblygu. Mae'n broses sy'n adrodd hanes y cynllun gan gynorthwyo dealltwriaeth o'i datblygiad. Bydd camau gwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn y dyfodol yn cynnwys gwahanol sefydliadau ac unigolion i sicrhau bod amrywiaeth eang o safbwyntiau yn parhau i gael eu casglu ac yn cyfrannu at ddatblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru.
Cydweithio ag eraill
Datblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru Ni fydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru ar ei phen ei hun yn gallu mynd i'r afael â'r heriau trafndiaeth allweddol. Ei swyddogaeth yw cyflwyno ein blaenoriaethau strategol a'n canlyniadau dymunol trwy ddarparu cyswllt i flaenoriaethau ehangach yn ogystal â chynlluniau ar lefel awdurdod lleol. Ei swyddogaeth yw nodi'r hyn y gall ei wneud yn uniongyrchol ac ar y cyd ag eraill. Ceir y cyfle i Strategaeth Drafndiaeth Cymru hwyluso camau gan bobl eraill ac i sicrhau cymaint o gyfleoedd â phosibl i gynorthwyo'r ddarpariaeth o nodau cyffredin, i sicrhau cymaint â phosibl o ganlyniadau cadarnhaol ac i helpu i gyflawni'r nodau llesiant. Yn bwysig, mae gan Strategaeth Drafndiaeth Cymru ddiddordeb mewn cefnogi darpariaeth ar bob lefel drwy'r system gynllunio. Yn ogystal â phrosiectau mawr ac untro, bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn ceisio hwyluso darpariaeth prosiectau llai lluosog, a all helpu ar y cyd i gyflawni newid dros yr hirdymor. Mae gan Strategaeth Drafndiaeth Cymru ddiddordeb mewn gweithio gyda phawb. Bydd ganddi ran i'w chwarae yn cydgysylltu'r ddarpariaeth o fuddsoddiad a strategaethau ar draws Llywodraeth; bydd yn gweithio gyda llunwyr cynlluniau rhanbarthol a lleol; busnesau; rhanddeiliaid; ac amrywiaeth eang o fuddiannau.
Swyddogaeth Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Trwy adolygu cynlluniau, rhaglenni ac amcanion amgylcheddol (Atodiad A), tystiolaeth llinell sylfaen (Atodiad B), mae'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig wedi helpu i nodi'r materion cynaliadwyedd allweddol ac yn nodi cyfleoedd i Strategaeth Drafndiaeth Cymru (Tabl 4-1); ar ôl ymgysylltu ac ymgynghori, diweddarwyd a diwygiwyd y cynlluniau a'r rhaglenni ac ati. Mae hyn wedi arwain at ddatblygu Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig y bydd polisïau a chynigion Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael eu profi yn ei erbyn ac a fydd yn helpu i sicrhau cymaint o gyfleoedd cydweithredu â phosibl ac yn sicrhau bod Strategaeth Drafndiaeth Cymru mor gynaliadwy â phosibl.
Atal
Datblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru Mae'r strategaeth drafndiaeth yn un o ysgogwyr y llywodraeth i nodi ein canlyniadau yn y dyfodol a mesurau i fonitro llwyddiant. Bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn nodi ein gweledigaeth strategol hirdymor ar gyfer trafndiaeth wedi'i hategu gan gyfres o ganlyniadau i wireddu'r weledigaeth honno, yn ogystal â mesurau fel y gallwn olrhain cynnydd. Bydd hyn yn rhoi sail eglur ar gyfer cynllunio

buddsoddiad a datblygiad y rhwydwaith yn y ffordd sy'n gweddu orau i gyflawni ein blaenoriaethau cyfunol. Bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn seiliedig ar dystiolaeth. Bydd yn destun rhaglen o fonitro ac adolygu, i ddarganfod ei chynnydd tuag at gyflawni ei chanlyniadau.
Swyddogaeth Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Mae'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn seiliedig ar dystiolaeth sy'n bwydo drwy'r Adroddiad Cwmpasu ac yn llunio Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Nododd yr adolygiad o'r dystiolaeth hon faterion allweddol a chyfleodd i Strategaeth Drafndiaeth Cymru roi sylw iddynt a sicrhau bod y Strategaeth yn atal canlyniadau negyddol ac yn gwella canlyniadau cadarnhaol pan fo'n bosibl (Tabl 4-1). Bydd nodi'r materion a'r tueddiadau hyn ar y cam cynnar hwn yn helpu datblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru trwy lunio amcanion a chwestiynau Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Mae proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn sicrhau y bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael ei monitro i sicrhau bod y Strategaeth yn cael ei gweithredu'n llwyddiannus ac yn cyflawni ei hamcanion. Bydd unrhyw broblemau a amlygir yn cyfrannu at yr adolygiad o Strategaeth Drafndiaeth Cymru.

1.5 Sut mae Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cysylltu â strategaethau eraill Llywodraeth Cymru?

Yn ogystal â chefnogi darpariaeth y nodau llesiant, bydd gan Strategaeth Drafndiaeth Cymru swyddogaeth bwysig o ran cefnogi'r ddarpariaeth o bolisi Llywodraeth allweddol gan gynnwys amrywiaeth eang o bolisiâu economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol. Mae hyn yn cynnwys 'Symud Cymru Ymlaen', 'Ffyniant i Bawb: y strategaeth genedlaethol', 'Ffyniant i Bawb: Cymru Carbon Isel', 'Cynllun Gweithredu ar yr Economi' a 'Fframwaith Datblygu Cenedlaethol'.

Cynllun pum mlynedd yw Symud Cymru Ymlaen i ddarparu mwy o swyddi a swyddi gwell trwy economi gryfach a thecach, i wella a diwygio gwasanaethau cyhoeddus, ac i greu Cymru unedig, gysylltiedig a chynaliadwy. Mae Symud Cymru Ymlaen yn nodi sut y bydd y sefydliad yn gweithio'n wahanol ar draws ffiniau traddodiadol i gyflawni blaenoriaethau. Mae Ffyniant i Bawb: y strategaeth genedlaethol yn cymryd yr ymrwymadau o Symud Cymru Ymlaen ac yn eu rhoi mewn cyd-destun hirdymor; ac yn nodi sut y byddant yn cael eu cyflawni trwy ddod ag ymdrechion sector cyhoeddus cyfan Cymru ynghyd. Mae'r pedair thema allweddol yn y strategaeth yn adlewyrchu'r rhai yn Symud Cymru Ymlaen. Dyma nhw:

- Ffyniannus a Diogel
- Iach ac Egnïol
- Uchelgeisiol ac yn Dysgu
- Unedig a Chysylltiedig

Mae'r strategaeth hefyd yn cydnabod meysydd y daeth i'r amlwg bod ganddynt y cyfraniad posibl mwyaf at ffyniant a llesiant hirdymor. Mae'n rhoi pwyslais arbennig ar y pum maes blaenoriaeth hyn lle credir y gellir cael yr effaith gychwynnol fwyaf trwy wella sut y darperir gwasanaethau, gan baratoi'r llwybr ar gyfer camau pellach dros y tymor hwy. Dyma'r pum maes blaenoriaeth:

- Blynnyddoedd Cynnar
- Tai
- Gofal Cymdeithasol
- Iechyd Meddwl
- Sgiliau a Chyflogadwyedd
- Datgarboneiddio

Mae'r strategaeth yn cynrychioli ffordd newydd o weithio, un sy'n cydnabod yr heriau yr ydym yn eu hwynebu heddiw, y Gymru yr ydym ei heisiau ar gyfer y dyfodol a'r camau y mae angen eu cymryd i wireddu hynny.

Caiff dogfennau allweddol eraill a adolygwyd eu crynhoi yn Atodiad A ac Adran 3 yr adroddiad hwn.

1.6 A fydd Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd yn cael ei gynnal?

Mae Cyfarwydddeb 92/43/EEC y Cyngor Ewropeaidd ar Gadwraeth cynefinoedd naturiol a fflora a ffawna gwyllt (y 'Gyfarwydddeb Cynefinoedd') yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw gynllun neu raglen sy'n debygol o gael effaith sylweddol ar safle Natura 2000 (Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA), ymgeisydd Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (yACA), Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA), darpar Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (dAGA) a safleoedd Ramsar), nad yw'n ymwneud yn uniongyrchol â rheoli'r safle at ddibenion cadwraeth natur, fod yn destun Asesiad Priodol. Troswyd y Gyfarwydddeb i gyfraith Cymru drwy'r Rheoliadau Cynefinoedd⁷. Cyfeirir at y broses gyffredin fel Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.

O ystyried natur lefel uchel iawn polisi Strategaeth Drafndiaeth Cymru a'r ffaith na fydd yn cynnwys unrhyw gynigion prosiect penodol, ni ystyrir ar hyn o bryd y byddai cynnal Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd ar y raddfa hon yn ymarferol nac yn fuddiol. Cynigir y dylid trafod hyn gyda Cyfoeth Naturiol Cymru a chyhoeddi llythyr yn esbonio'r safbwynt hwn. Byddai cynnal Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd ar yr haen nesaf o lunio cynlluniau trafndiaeth yn cynnig mwy o gyfleoedd i sicrhau bod y rhwydwaith Natura 2000 yn cael ei ystyried a'i ddiogelu yn fwy priodol.

1.7 Pa ymgynghori sy'n digwydd ar yr Adroddiad Cwmpasu?

Yr Adroddiad Cwmpasu drafft ar gyfer yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Strategaeth Drafndiaeth Cymru yw un o'r camau ymgysylltu a chydweithio cyntaf ar gyfer Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Bydd yr ymgynghoreion yn cynnwys yr ymgynghoreion statudol: Cyfoeth Naturiol Cymru a Cadw. Bydd yr ymgynghoriad yn para 12 wythnos.

⁷ Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2010 (OS 2010/490)

2 Proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

2.1 Camau ym Mhroses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Mae'r Canllaw Ymarferol ar y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yn ymrannu proses yr Asesiad Amgylcheddol Strategol yn gyfres o gamau. Adlewyrchir y camau hyn yn yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig hwn gan ddarparu gwybodaeth ychwanegol i sicrhau bod pob un o'r asesiadau integredig yn cael eu hymgorffori. Y bwriad yw i'r broses fod yn ailadroddol. Mae Ffigur 2-1 yn cyflwyno camau allweddol yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, ochr yn ochr â chamau datblygu allweddol Strategaeth Drafndiaeth Cymru, a pha asesiadau fydd yn cael eu hintegreiddio yn rhan o broses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. I grynhoi, bydd yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cynnwys y broses ganlynol:

Cam A: Pennu'r Cyd-destun ac Amcanion, Sefydlu'r Llinell Sylfaen a Phenderfynu ar Gwmpas (Y Cam Hwn)

Mae'r adroddiad hwn yn cynnig crynodeb o gam Cwmpasu proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Mae'r cam hwn yn darparu'r sail ar gyfer cymryd camau dilynol yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Mae'r adolygiad o gynlluniau a rhaglenni perthnasol eraill a datblygu amcanion amgylcheddol, gan gynnwys polisïau a chynlluniau cenedlaethol a haen uwch eraill yn sefydlu'r cyd-destun ar gyfer Strategaeth Drafndiaeth Cymru. I ragweld yn gywir sut y gallai cynigion Strategaeth Drafndiaeth Cymru effeithio ar ffactorau amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd, mae'n bwysig deall cyflwr presennol y ffactorau hyn ac yna archwilio eu hesblygiad tebygol heb weithrediad y Strategaeth. Dadansoddir y llinell sylfaen hon wedyn i nodi'r materion cynaliadwyedd allweddol a fydd yn hysbysu'r Strategaeth Drafndiaeth Cymru newydd a chyfluoedd y gallai'r Strategaeth ddylanwadu arnynt. Yn dilyn ymlaen o hyn, bydd Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cael ei sefydlu, i benderfynu ar gyfres o amcanion a chwestiynau allweddol i'w defnyddio i asesu'r Strategaeth Drafndiaeth Cymru newydd hon a sut y gallai wella'r ffactorau amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd hyn, o fewn cyd-destun y nodau llesiant.

Mae'r broses ymgynghori yn helpu i fireinio'r gwaith hwn fel bod gennym Fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig sy'n effeithiol i arfarnu Strategaeth Drafndiaeth Cymru.

Camau B1 a B2: Datblygu a mireinio dewisiadau amgen ac asesu effeithiau (Y Cam Nesaf)

Yn dilyn yr Ymgynghoriad Cwmpasu, bydd yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn symud i Gam B a fydd yn cynnwys arfarnu'r opsiynau amgen ac a ffefrir ar gyfer polisïau a chynigion Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn erbyn y Fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig sefydledig. Bydd yr asesiad o opsiynau Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn caniatáu i'r opsiynau mwy a lleiaf cynaliadwy gael eu nodi yn erbyn yr amcanion a nodwyd. Gellir gwneud argymhellion ar gyfer gwelliannau neu ddewisiadau amgen, fel sy'n briodol. Bydd hyn yn hysbysu'r opsiynau i fwrw ymlaen â nhw ac i ymgynghori arnynt yng nghan nesaf proses Strategaeth Drafndiaeth Cymru a nodi'r opsiwn a ffefrir.

Camau B3, B4, B5 a B6: Rhagweld a gwerthuso effeithiau'r Strategaeth Drafndiaeth Cymru Ddrafft, gan gynnwys dewisiadau amgen

Ar ôl datblygu'r opsiwn a ffefrir, y cam hwn o'r asesiad yw gwerthuso'r effeithiau sylweddol a ragwelir. Mae'r gwerthusiad yn cynnwys gwneud dyfarniad ar ba un a fyddai'r effeithiau a ragwelir yn arwyddocaol yn amgylcheddol ai peidio. Mae Camau B5 a B6 yn rhan annatod o'r broses hon ac yn cynnwys yr argymhellion ar gyfer gwelliant i ganlyniadau a monitro posibl effeithiau sylweddol a ragwelir (gweler Cam E).

Camau C a D: Adroddiad Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Drafft ac Ymgynghoriad

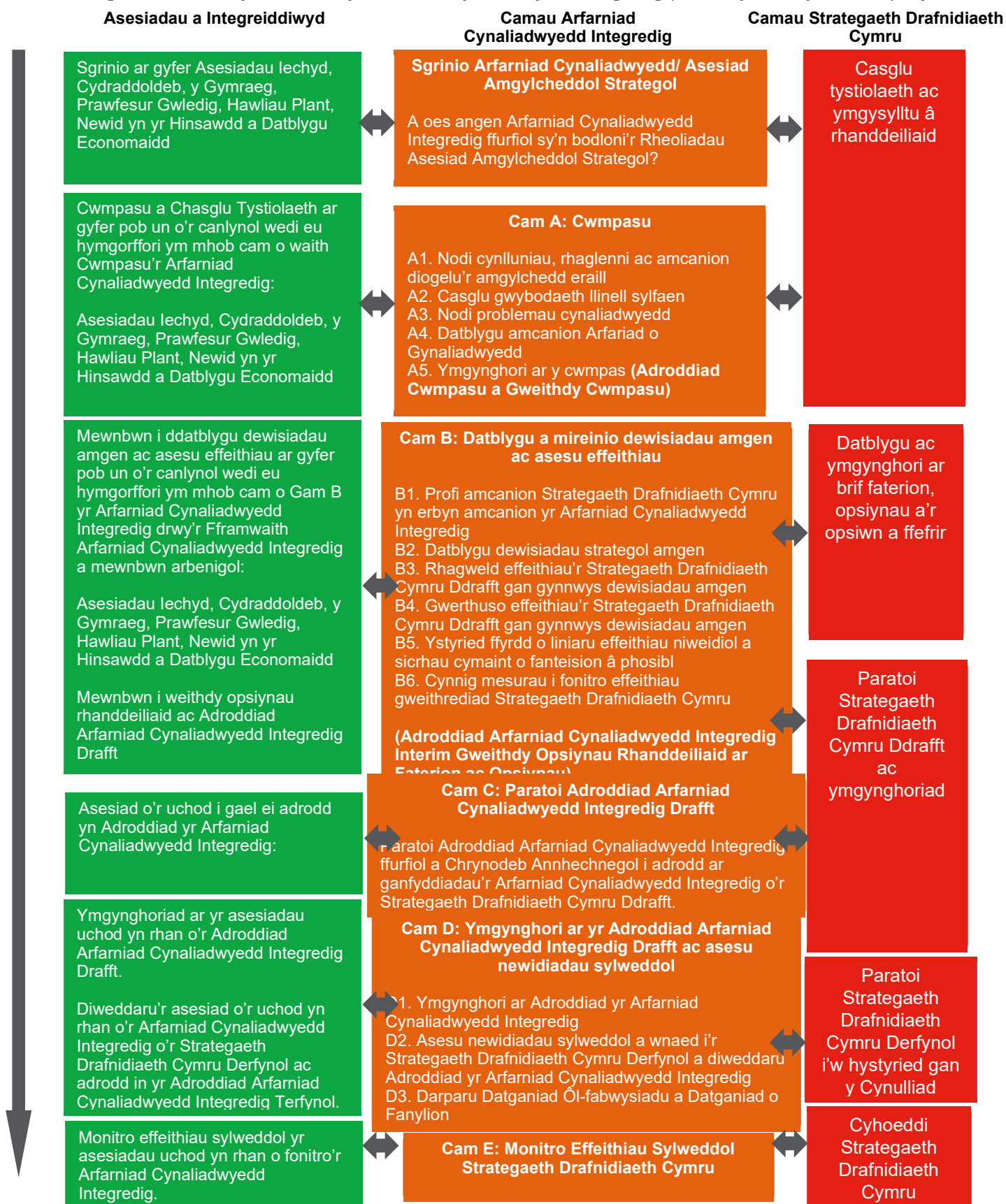
Bydd Adroddiad Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Drafft yn cael ei gyhoeddi (Cam C) i ategu ymgynghoriad y Strategaeth Drafndiaeth Cymru Ddrafft (Cam D).

Yn dilyn yr ymgynghoriad ar y Strategaeth Drafndiaeth Cymru Ddrafft, bydd yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cael ei ddiweddarw eto i adlewyrchu unrhyw newidiadau sylweddol i Strategaeth Drafndiaeth Cymru o ganlyniad i'r ymgynghoriad (parhad Cam D). Bydd Adroddiad Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig Terfynol yn cael ei lunio wedyn i ategu'r Strategaeth Drafndiaeth Cymru Derfynol.

Cam E: Monitro Effeithiau Sylweddol Strategaeth Drafndiaeth Cymru

Mae Cam E proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cynnwys cwblhau fframwaith monitro a fydd yn cael ei ddefnyddio i nodi materion, cadarnhaol a negyddol, ac effeithiau sylweddol Strategaeth Drafndiaeth Cymru dros amser. Ar ôl mabwysiadu Strategaeth Drafndiaeth Cymru, gellir paratoi Datganiad Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ôl-fabwysiadu, ochr yn ochr â Datganiad o Fanylion Amgylcheddol, yn cynnig manylion sut y mae proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig wedi dylanwadu ar ddatblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru, yr effeithiau sylweddol a ragwelir, yn ogystal â'r fframwaith monitro.

Ffigur 2-1: Camau ym Mhroses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (addaswyd o Swyddfa'r Dirprwy Brif

2.2 Dull integredig o asesu effaith

Mae Adran 1 yr adroddiad hwn yn nodi y bydd yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn integreiddio cyfres o asesuadau effaith, yn ogystal ag Arfarniad Cynaliadwyedd ac Asesiad Amgylcheddol Strategol. Nodir manylion y dull o gynnal asesuadau effaith yn adran 5.1.1; mae hwn yn cydnabod y penderfynyddion ehangach sy'n gorgyffwrdd rhwng y gwahanol asesuadau effaith ac yn caniatáu i olwg gyfannol gael ei chymryd. Mae rhai o'r asesuadau effaith yn asesuadau effaith statudol ac mae rhai'n ofynnol gan Lywodraeth Cymru, fel y disgrifir isod:

2.2.1 Asesiadau Effaith Statudol

Mae'r asesuadau effaith canlynol yn ofyniad statudol.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb - O dan y ddyletswydd gydraddoldeb (a nodir yn Adran 149 Deddf Cydraddoldeb 2010), mae'n rhaid i lawer o awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys Llywodraeth Cymru, roi 'sylw dyledus' i'r angen i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithlon yn ogystal â hybu cyfle cyfartal a meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg – Mae Mesur a Safonau'r Gymraeg (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i'r effeithiau canlynol gael eu hystyried:

- Pa effaith, os o gwbl, fyddai Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn ei chael ar gyfleoedd i bobl eraill ddefnyddio'r Gymraeg, neu drin y Gymraeg yn ddim llai ffafriol na'r Saesneg;
- Sut y gallai Strategaeth Drafndiaeth Cymru gael effeithiau cadarnhaol neu effeithiau cadarnhaol cynyddol ar gyfleoedd i bobl eraill ddefnyddio'r Gymraeg, neu drin y Gymraeg yn ddim llai ffafriol na'r Saesneg; a
- Sut y gellid datblygu Strategaeth Drafndiaeth Cymru fel nad yw'n cael neu'n lleihau unrhyw effeithiau niweidiol y byddai'r penderfyniad polisi yn eu cael ar gyfleoedd i bobl eraill ddefnyddio'r Gymraeg neu drin y Gymraeg yn ddim llai ffafriol na'r Saesneg.

Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant – Y ddyletswydd a gyflwynwyd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn wrth arfer unrhyw un o'u swyddogaethau. Mae'r asesiad o'r effaith ar hawliau plant yn ddull sy'n helpu i ddangos sut y mae Gweinidogion Cymru yn bodloni'r gofyniad cyfreithiol.

2.2.2 Asesiadau sy'n Ofynnol gan Lywodraeth Cymru

Mae'r asesuadau effaith canlynol yn ofynnol gan Lywodraeth Cymru i sicrhau bod polisiau a chynlluniau wedi cael eu hasesu ar gyfer eu heffaith a'u bod yn cael eu datblygu o'r camau cynharaf gyda'r nod i sicrhau cymaint â phosibl o lesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol - nid yn unig nawr, ond ar gyfer yr hirdymor. Byddant yn cymryd i ystyriaeth unrhyw gydlynad a mentrau eraill ac yn destun ymgysylltu â'r bobl a'r sefydliadau a fydd yn cael eu heffeithio fwyaf ganddynt.

- Iechyd;
- Prawfesur Gwledig;
- Newid yn yr Hinsawdd; a
- Datblygu Economaidd.

Mae'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig hwn yn sicrhau bod dull cydweithredol ac integredig yn cael ei ddilyn ar wahanol faterion, gan rannu gwybodaeth a chydabod cysylltiadau rhwng pynciau, ac osgoi dyblygu gwaith. Mae'n cynnig dull cadarn a thrylwyr ar gyfer nodi problemau a chyfleoedd, asesu effeithiau a gwneud gwaith monitro mewn ffordd gyfannol.

Mae pob un o'r asesuadau effaith a nodir uchod wedi cael eu sgrinio i ddarganfod yr effaith bosibl y gallai Strategaeth Drafndiaeth Cymru ei chael. Ar hyn o bryd, mae'r holl asesuadau effaith wedi cael eu sgrinio i mewn a'u hintegreiddio yn yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Nodir crynodeb o'r canfyddiadau yn Nhabl 2-1. Bydd y gwaith asesu hwn yn cael ei wneud yn rhan o'r broses ailadroddol ac yn cael ei gadw'n gyfredol i adlewyrchu agweddau fel manylion newydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru; tystiolaeth bellach neu wedi'i diweddarau; ac ymatebion ymgynghori.

Tabl 2-1 Crynodeb o Waith Sgrinio Asesiadau Effaith

Asesiad Effaith	Crynodeb o'r Canlyniadau Sgrinio
Iechyd	Ar y cam cynnar hwn, daethpwyd i'r casgliad y bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael effaith bosibl ar iechyd a llesiant. Bydd yr asesiad o iechyd yn seiliedig ar y dull eang, cyfranogol a chynhwysol a hyrwyddir yng Nghymru ac a ddisgrifir yn 'Asesu'r Effaith ar Iechyd: Canllaw Ymarferol' (Uned Gymorth Asesu Effaith ar Iechyd Cymru, 2012) a bydd yn defnyddio penderfynyddion ehangach iechyd gan gynnwys llesiant fel fframwaith ar gyfer trafodaeth. Mae Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (a fydd yn cael ei ddefnyddio i arfarnu Strategaeth Drafndiaeth Cymru) yn cwmpasu amcanion iechyd a llesiant sy'n adlewyrchu dangosyddion Iechyd Cyhoeddus Cymru.
Cydraddoldeb	Ar y cam cynnar hwn, daethpwyd i'r casgliad y bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael effaith bosibl ar gydraddoldeb a hawliau dynol. Sgriniwyd y nawr grŵp nodweddion gwarchodedig a nodir yn Neddf Cydraddoldeb 2010 a sgriniwyd y grwpiau canlynol i mewn ar gyfer ystyriaeth bellach yn y broses asesu: hil, oedran, anabledd a rhyw. Bydd y nodweddion gwarchodedig hyn yn cael eu cynnwys yn yr amcanion a'r cwestiynau yn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. I'r grwpiau nodweddion gwarchodedig hynny a sgriniwyd allan (beichiogrwydd a mamolaeth, ailbennu rhywedd, priodas a phartneriaeth sifil, crefydd a chred a chyfeiriadedd rhywiol) ystyriwyd ar y cam hwn na fyddent yn cael eu heffeithio gan Strategaeth Drafndiaeth Cymru, er bod data pellach ar hyn yn cael eu ceisio. Fodd bynnag, bydd hyn yn cael ei adolygu'n barhaus trwy gydol y broses o lunio Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Mae tîm Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn datblygu cynllun ymgysylltu ar gydraddoldeb ac amrywiaeth a fydd yn sicrhau bod hyn yn digwydd.
Y Gymraeg	Ar y cam cynnar hwn, daethpwyd i'r casgliad y gallai Strategaeth Drafndiaeth Cymru gael effaith bosibl ar y Gymraeg. Mae amcanion sy'n cwmpasu'r Gymraeg wedi cael eu cynnwys yn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig felly. Bydd hyn yn sicrhau bod cyfleoedd i Strategaeth Drafndiaeth Cymru gyfrannu at lesiant y Gymraeg yn y dyfodol yn cael eu hystyried a'u nodi lle bynnag y bo'n bosibl drwy'r gwaith hwn.
Prawfesur Gwledig	Ar y cam cynnar hwn, daethpwyd i'r casgliad y bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael effaith bosibl ar gymunedau gwledig. Felly, mae amcanion sy'n cwmpasu agweddau ar fywyd gwledig fel mynediad at wasanaethau; a'r economi wedi cael eu cynnwys yn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig.
Hawliau Plant	Ar y cam cynnar hwn, daethpwyd i'r casgliad y bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael effaith bosibl ar hawliau plant. Adolygwyd yr Erthyglau yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a nodwyd mai'r erthyglau canlynol yw'r mwyaf perthnasol ar y cam hwn - 6, 12, 23, 24, 27, 28, 31, a 36 ⁸ . Ar gyfer yr Erthyglau hyn a'r argymhellion a wnaed yn 2016 gan Bwyllgor y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, mae Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cynnwys amcanion sy'n cwmpasu'r meysydd hyn. Bydd plant a phobl ifanc yn cael eu cynnwys i sicrhau bod eu lleisiau yn cael eu clywed yn natblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru.
Newid yn yr Hinsawdd	Ar y cam cynnar hwn, daethpwyd i'r casgliad y bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael effaith bosibl ar y newid yn yr hinsawdd. Mae amcanion sy'n cwmpasu'r newid yn yr hinsawdd wedi eu cynnwys yn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig i sicrhau bod achosion a chanlyniadau'r newid yn yr hinsawdd yn cael eu hystyried a'u nodi lle y bo'n bosibl drwy'r gwaith hwn. Bydd y newid yn yr hinsawdd hefyd yn debygol o gael effaith ar Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Mae Asesiad o Risgiau Newid Hinsawdd diweddaraf y DU yn nodi sawl risg i drafndiaeth o'r newid yn yr hinsawdd.
Datblygu Economaidd	Ar y cam cynnar hwn, daethpwyd i'r casgliad y bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn cael effaith bosibl ar yr economi. Mae amcanion economaidd wedi eu cynnwys yn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig i sicrhau bod problemau a chyfleoedd yn cael eu hystyried a'u nodi lle y bo'n bosibl drwy'r gwaith hwn.

⁸ <https://llyw.cymru/hawliau-plant>

Bydd yr effeithiau ar y Trydydd Sector yn cael eu hasesu yn rhan o'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig hwn. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i gydnabod a hybu'r Trydydd Sector. Mae Llywodraeth Cymru yn gwerthfawrogi'r Trydydd Sector am y cyfraniad y mae'r Sector yn ei wneud at lesiant economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol hirdymor Cymru, ei phobl a'i chymunedau.

Mae'r asesiadau effaith wedi cael eu hintegreiddio'n llawn yn y gwaith hwn. Mae Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig wedi nodi amcanion a chwestiynau Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig penodol ar gyfer y gwahanol bynciau effaith. Mae'n bwysig nodi y cydnabyddir natur drawsbynciol yr effeithiau hyn a bydd natur yr asesiad yn sicrhau y bydd pynciau yn cael eu hystyried yn eu cyfanrwydd yn y pen draw, ac nid yw'n angenrheidiol ailadrodd pynciau ar draws themâu.

3 Adolygu Cynlluniau, Rhaglenni ac Amcanion Amgylcheddol Perthnasol (A1)

3.1 Cyflwyniad

Gall Strategaeth Drafndiaeth Cymru gael ei dylanwadu mewn ffyrdd amrywiol gan gynlluniau neu raglenni eraill, neu gan amcanion diogelu amgylcheddol (neu gynaliadwyedd) allanol fel y rhai a nodir mewn polisïau neu ddeddfwriaeth. Gall deall y cysylltiadau hyn ganiatáu i Lywodraeth Cymru fanteisio ar synergeddau posibl, i nodi cyfleoedd ac i ymdrin ag unrhyw anghysondebau a chyfyngiadau. Adolygwyd nifer fawr o gynlluniau a rhaglenni eraill o ran materion cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol perthnasol o bwysigrwydd i bob un o'r ffrydiau asesu integredig.

Mae'n bwysig cofio bod Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn ddogfen graddfa genedlaethol felly bydd y cynlluniau a rhaglenni eraill sy'n berthnasol yn ddogfennau graddfa genedlaethol, DU neu ryngwladol yn bennaf. Bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru, yn ei thro, yn ceisio dylanwadu ar gynllunio lefel is-genedlaethol yng Nghymru. Mae'r dogfennau cenedlaethol canlynol o bwysigrwydd arbennig a bydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn gweithio â nhw ac yn rhannu nodau ac amcanion cyffredin:

- Y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Cymru newydd;
- Symud Cymru Ymlaen 2016-2021;
- Ffyniant i Bawb: Y Strategaeth Genedlaethol;
- Ffyniant i Bawb: Cymru Carbon Isel
- Ffyniant i Bawb: Cymru sy'n Effro i'r Hinsawdd
- Y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol, yn ymgorffori egwyddorion Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy; a'r
- Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol⁹.

Bydd natur ailadroddol y gwaith hwn yn sicrhau y gall ac y bydd cynlluniau polisïau a rhaglenni newydd a gyhoeddir wrth i Strategaeth Drafndiaeth Cymru ddatblygu yn cael eu cymryd i ystyriaeth, gan gynnwys y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Cymru newydd.

Mae'r Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yn ei gwneud yn ofynnol yn benodol i gynlluniau a rhaglenni perthnasol gael eu hystyried. Mae'r blwch isod yn nodi gofynion y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol ar gyfer y cam hwn o'r broses.

Blwch 2: Gofynion y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol ar gyfer Adolygu Cynlluniau, Rhaglenni ac Amcanion Diogelu'r Amgylchedd

amlinelliad o gynnwys, prif amcanion y cynllun neu'r rhaglen a pherthynas â'r holl gynlluniau a rhaglenni perthnasol eraill (Atodiad 1 (a)).

yr amcanion diogelu'r amgylchedd, a sefydlwyd ar lefel ryngwladol, Cymuned neu Aelod-wladwriaeth, sy'n berthnasol i'r cynllun neu'r rhaglen a'r ffordd y mae'r amcanion hynny ac unrhyw ystyriaethau amgylcheddol wedi cael eu cymryd i ystyriaeth wrth ei baratoi (Atodiad 1 (e))

Cynhaliwyd adolygiad o gynlluniau a rhaglenni eraill a allai effeithio ar baratoad Strategaeth Drafndiaeth Cymru er mwyn cyfrannu at ddatblygiad yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig a Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Roedd hyn yn cynnwys:

- Nodi unrhyw amcanion cymdeithasol, amgylcheddol, diwylliannol neu economaidd y dylid eu hadlewyrchu ym mhroses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig.

⁹ <https://naturalresources.wales/sonarr?lang=cy>

- Nodi unrhyw ddata llinell sylfaen sy'n berthnasol i'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig.
- Nodi unrhyw ffactorau a allai ddylanwadu ar baratoad y ddogfen, er enghraifft materion cynaliadwyedd.
- Nodi unrhyw amcanion neu nodau a fyddai'n cyfrannu'n gadarnhaol at ddatblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru.
- Penderfynu a oes gwrthdrawiadau neu heriau eglur posibl rhwng cynlluniau, rhaglenni neu amcanion eraill a nodwyd a'r Strategaeth Drafndiaeth Cymru newydd.

Roedd yr adolygiad yn cynnwys dogfennau a baratowyd ar raddfa ryngwladol, DU gyfan a chenedlaethol. Ceir crynodeb byr o'r dogfennau a adolygwyd a'r prif ganfyddiadau yn Nhabl 3-1 ac Adran 3.2. Cyflwynir rhagor o fanylion yn Atodiad A.

Tabl 3-1 Crynodeb o'r mathau o ddogfennau a adolygwyd

Lefel	Crynodeb
Cynlluniau a Rhaglenni Rhyngwladol ac Ewropeaidd	Cynhaliwyd adolygiad o Gonfensiynau Rhyngwladol a Chyfarwydddebau Ewropeaidd allweddol a allai ddylanwadu ar ddatblygiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru a'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Caiff Cyfarwydddebau Ewropeaidd eu trosi i ddeddfwriaeth genedlaethol ym mhob Aelod-wladwriaeth unigol ac, felly, dylai fod effaith ddiferu o'r egwyddorion allweddol a chymhwysiad i'r dogfennau cynllunio cenedlaethol perthnasol.
Cynlluniau a Rhaglenni DU Gyfan	Mae Llywodraeth EM yn sefydlu nifer o Ddeddfau a Rheoliadau ar gyfer amrywiaeth o wahanol bynciau gan gynnwys, er enghraifft, Deddf Ynni 2008 a Deddf Cydraddoldeb 2010. Cynhaliwyd adolygiad hefyd o gyhoeddiadau perthnasol gan sefydliadau sy'n cynnwys, er enghraifft, yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol, yr Adran Drafndiaeth ac Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig. Mae'r cyhoeddiadau hyn yn amlinellu'r cynlluniau gweithredu a'r strategaethau ar draws ystod o feysydd pwnc, er enghraifft y Strategaeth Ansawdd Aer ar gyfer Cymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon a Chynllun Gweithredu Effeithlonrwydd Ynni Cenedlaethol y DU yn ogystal â dogfen <i>UK Climate Change Risk Assessment 2017 Evidence Report</i> y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd (2017) (yn enwedig y Grynoded i Gymru). Mae angen cymryd amcanion y cynlluniau hyn, yn ogystal â rhai o'r heriau y maent yn eu codi i ystyriaeth fel sy'n briodol.
Cynlluniau a Rhaglenni Cymru	Cynhaliwyd adolygiad o gynlluniau a luniwyd ar lefel genedlaethol Cymru. Caiff llawer o'r rhain eu llunio gan Lywodraeth Cymru ac maent yn rhoi sylw penodol i faterion strategol fel yr economi; iechyd; diogelwch; cymunedau cynaliadwy; tai; cyflogaeth; a diogelwch amgylcheddol. Mae'r dogfennau yn cynnwys, er enghraifft, rhaglen Llywodraeth Cymru - <i>Symud Cymru Ymlaen 2016-2021</i> ; a'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol newydd, sydd wrthi'n cael ei ddrafftio ac a fydd yn pennu'r cyfeiriad ar gyfer datblygu yng Nghymru rhwng 2020 a 2040. • Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015) yn nodi saith nod llesiant i Gymru. Ym mis Tachwedd 2016, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei hamcanion llesiant cychwynnol, y bwriedir iddynt sicrhau bod ei chyfraniad at y saith nod llesiant mor fawr â phosibl. Mae cyrff cyhoeddus penodedig eraill hefyd wedi cyflwyno eu hamcanion llesiant ar gyfer cyfrannu at y nodau llesiant. • Mae Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol Cyfoeth Naturiol o 2016, ynghyd â'r Polisi Adnoddau Naturiol wedi eu cynnwys hefyd. Mae gan y ddau bwyslais ar adnoddau naturiol Cymru, ac mae'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol yn cynnig asesiad o reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy a'r Polisi Adnoddau Naturiol yn ceisio cyflwyno'r blaenoriaethau cenedlaethol o ran rheoli adnoddau

Lefel	Crynodeb
	naturiol yn gynaliadwy yng Nghymru. Mae'r dogfennau hyn, yn arbennig, yn ddogfennau cenedlaethol allweddol y bydd Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn eu defnyddio. Maent yn cynnwys nodau cyffredin a rhennir amrywiaeth o dystiolaeth rhyngddynt. Dylai'r cynlluniau hyn gynnwys prif ddylanwadau cynlluniau lefel ryngwladol a'r DU gyfan drwy'r 'effaith ddiferu'. Dylent hefyd gynnig pwyslais strategol i Gymru. Trwy nodi'r themâu hyn a'u cynnwys yn Strategaeth Drafnidiaeth Cymru y gellir sicrhau synergeddau gyda dogfennau perthnasol eraill.

3.2 Themâu Allweddol sy'n Deillio o'r Adolygiad

Nodwyd llawer o themâu cyffredin yn yr adolygiad o gynlluniau, rhaglenni ac amcanion diogelu'r amgylchedd. Er bod canlyniadau penodol yn cael eu cyflwyno yn Atodiad A, mae Tabl 3-2 yn cynnig crynodeb o'r prif themâu a nodwyd. Ystyriwyd y themâu hyn hefyd yn erbyn y saith nod llesiant a lle gallent wneud cyfraniad at gyflawni'r nodau hynny.

Tabl 3-2 Themâu Allweddol sy'n Deillio o'r Adolygiad

Themâu Allweddol o'r Adolygiad	Nodau Llesiant Cenedlaethol (lle gallai'r themâu wneud cyfraniad)
Cynnal a gwella bioamrywiaeth, cynefinoedd â gweithrediad iach ac ecosystemau cydnerth, gan gynnwys rhwydweithiau cysylltiedig o seilwaith gwyrdd trwy ardaloedd gwledig a threfol. Mae hyn fel y gellir gwella gwasanaethau ecosystem a ddarperir gan seilwaith gwyrdd a manteisio'n llawn arnynt, gan gynnwys cydnerthedd yn erbyn y newid yn yr hinsawdd a lliniaru ei effeithiau, gwelliannau i fioamrywiaeth, geoamrywiaeth a phriddoedd a hidlo aer a dŵr. Mae rhwydweithiau seilwaith gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda hefyd yn cynnig cysylltiadau teithio llesol.	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Lleihau llygredd aer a sicrhau gwelliannau i ansawdd aer gan gyfrannu at Gymru iachach	Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Hybu patrymau cynaliadwy o symudedd a gwella'r ddarpariaeth o drafnidiaeth gynaliadwy i wella ansawdd aer	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Lleihau'r perygl o lifogydd a/neu erydu arfordirol a hybu'r broses o ddiogelu gorlifdir neu ardaloedd o adlinio a reolir	Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Gwella cysylltedd cymunedau sydd wedi eu cynllunio a'u dylunio'n well, a hybu cyfle mwy cyfartal i bob dinesydd	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus

Themâu Allweddol o'r Adolygiad	Nodau Llesiant Cenedlaethol (lle gallai'r themâu wneud cyfraniad)
	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy a mynd i'r afael ag achosion y newid yn yr hinsawdd	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Diogelu a gwella ansawdd a chyfaint adnoddau dŵr	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Rheoli gwaith cloddio am fwynau a sicrhau bod cyn lleied o wastraff a phosibl yn cael ei gynhyrchu a chynyddu lefelau ailddefnyddio ac ailgylchu i reoli gwastraff yn fwy cynaliadwy a lleihau gwastraff tirlenwi	Cymru gydnerth Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Lleddfu pwysau ar adnoddau naturiol trwy gynyddu effeithlonrwydd ynni, ysgogi buddsoddiad ac arloesedd a hybu'r defnydd cynaliadwy o adnoddau ynni adnewyddadwy cenedlaethol	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Gwarchod adnoddau pridd, rheoli erydiad pridd a chynnal eu hinsawdd	Cymru gydnerth Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Diogelu a gwella unigrywedd ein tirweddau a'r amgylchedd hanesyddol, asedau hanesyddol a'u lleoliadau	Cymru lewyrchus Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Gwella iechyd a llesiant corfforol a meddyliol y boblogaeth a lleihau anghydraddoldebau iechyd i greu Cymru iachach	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Cyfrannu at lesiant y Gymraeg, diwylliant a threftadaeth yn y dyfodol	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Creu cymunedau diogel, cynaliadwy, cytbwys a chydlynus, mewn ardaloedd gwledig a threfol	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

Themâu Allweddol o'r Adolygiad	Nodau Llesiant Cenedlaethol (lle gallai'r themâu wneud cyfraniad)
Hybu cyfleoedd gwaith o ansawdd a gweithgarwch economaidd	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Hybu twf economaidd cynaliadwy, amrywiaeth a chystadleurwydd busnes	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
Sefydlu economi dwristiaeth gref, gan fanteisio'n sensitif ar asedau amgylcheddol, treftadaeth a hamdden	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
Gallai Strategaeth Drafndiaeth Cymru gynnig cyfle i leihau ynysigrwydd ac annod datblygiad cymunedau integredig y gellir byw ynddynt trwy ddarparu ar gyfer cynhwysiant trafndiaeth gyhoeddus i ganiatáu i bawb gael yr un lefel o fynediad.	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus

4 Gwybodaeth Llinell Sylfaen a Nodi Materion a Chyfleoedd Cynaliadwyedd Allweddol (A2 ac A3)

4.1 Cyflwyniad

Mae gwybodaeth llinell sylfaen (cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol) yn darparu'r sail ar gyfer rhagweld a monitro effeithiau amgylcheddol ac mae'n helpu i nodi problemau amgylcheddol a ffyrdd eraill o ymdrin â nhw. Gan fod Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn ddogfen ar raddfa genedlaethol, mae gwaith casglu tystiolaeth llinell sylfaen wedi canolbwyntio ar ddata graddfa genedlaethol gyda rhai data is-genedlaethol pan fo'n briodol.

Mae'r Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yn ei gwneud yn ofynnol i hyn gael ei ystyried yn benodol. Mae'r blwch isod yn nodi gofynion y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol ar gyfer y cam hwn o'r broses.

Blwch 3: Gofynion Asesu Amgylcheddol Strategol ar gyfer llinell sylfaen a nodi materion cynaliadwyedd allweddol

Mae'r Rheoliadau Asesu Amgylcheddol Strategol yn ei gwneud yn ofynnol bod Asesiad Amgylcheddol Strategol yn cwmpasu:

agweddau perthnasol ar gyflwr presennol yr amgylchedd a'i esblygiad tebygol heb weithredu'r cynllun neu raglen a nodweddion amgylcheddol yr ardaloedd sy'n debygol o gael eu heffeithio'n sylweddol (Atodlen 2-2 a 2-3)

unrhyw broblemau amgylcheddol presennol sy'n berthnasol i'r cynllun neu raglen gan gynnwys, yn benodol, y rhai sy'n ymwneud ag unrhyw ardaloedd o bwysigrwydd amgylcheddol arbennig, fel ardaloedd a ddynodwyd yn unol â Chyfarwydddeb 79/409/EEC y Cyngor ar gadwraeth adar gwyllt(a) a'r Gyfarwydddeb Cynefinoedd (Atodlen 2-4)

Mae deall nodweddion llesiant economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol Cymru yn hanfodol i allu deall effeithiau Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Mae disgrifio'r llinell sylfaen, y materion a'r cyd-destun amgylcheddol a chynaliadwyedd yn weithgaredd pwysig i ddiffinio'r Fframwaith ar gyfer yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Mae'n cynnwys yr elfennau canlynol:

- Disgrifio cyflwr presennol llesiant amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd Cymru;
- Deall tueddiadau yn y dyfodol yn seiliedig ar dueddiadau cyfredol ac amcanestyniadau ar gyfer y dyfodol a allai effeithio ar lesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru; a
- Defnyddio'r wybodaeth hon i nodi problemau a chyfleoedd presennol a allai gael eu dylanwadu gan Strategaeth Drafndiaeth Cymru.

4.2 Dull

Disgrifiwyd y llinell sylfaen amgylcheddol, cymdeithasol, economaidd a diwylliannol drwy'r dulliau canlynol:

- Adolygiad o gynlluniau, strategaethau a rhaglenni rhyngwladol, DU a chenedlaethol (Cymru) perthnasol;
- Ymchwil data yn seiliedig ar gyfres o setiau data llinell sylfaen a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru, canllawiau, argymhellion ymgynghori blaenorol o Arfarniadau o Gynaliadwyedd tebyg a'r data sydd ar gael ar gyfer Cymru; a
- Dangosyddion Cenedlaethol Cymru¹⁰, sy'n darparu data graddfa genedlaethol ar draws 44 o ddangosyddion o gynnydd yn erbyn y saith nod llesiant.

¹⁰ <https://llyw.cymru/plant-theuluoedd>

Un ffynhonnell allweddol o wybodaeth yw'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol a luniwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru yn 2016. Mae ffynonellau eraill yn cynnwys, er enghraifft, y Swyddfa Ystadegau Gwladol a Stats Cymru. Datblygwyd setiau data llinell sylfaen ac fe'u cyflwynir yn Atodiad B.

Galluogodd hyn hefyd i faterion a chyfleoedd cynaliadwyedd sy'n effeithio ar Gymru gael eu nodi. Caiff y rhain eu crynhoi yn Adran 4.3. Cyflwynir y data llinell sylfaen llawn gan gynnwys problemau, cyfleoedd a bylchau data yn Atodiad B. Mae Atodiad B hefyd yn cynnwys ffigurau allweddol sy'n dangos Cymru yn ei chyfanrwydd, gan gynnwys nodweddion allweddol a dynodiadau fel a ganlyn:

- Ffigur 1 Safleoedd Cadwraeth Natur Dynodedig;
- Ffigur 2 Nodweddion Tirwedd;
- Ffigur 3 Nodweddion Treftadaeth; a
- Ffigur 4 Rhwydwaith Trafnidiaeth Strategol (heb gynnwys llwybrau teithio llesol).

Rhannwyd y data llinell sylfaen yn ôl saith nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac yna fe'u hymrannwyd fesul pwnc. Ceir llawer o achosion o orgyffwrdd rhwng y setiau llinell sylfaen a'r pynciau. Cynrychiolir pob un o'r pynciau llinell sylfaen a nodir yn y Rheoliadau Asesu Amgylcheddol Strategol.

Mae'r Rheoliadau Asesu Amgylcheddol Strategol hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i 'asedau perthnasol' gael eu hystyried yn yr Arfarniad Cynaliadwyedd/Asesiad Amgylcheddol Strategol. Mae asedau perthnasol yn cyfeirio at y stoc o asedau gwerthfawr mewn ardal astudio a gallant gynnwys llawer o bethau o dirweddau gwerthfawr, treftadaeth naturiol a diwylliannol hyd at stoc tai, ysgolion, ysbytai, ynni, seilwaith cyfleustodau a thir amaethyddol o ansawdd. At ddibenion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, caiff asedau perthnasol Cymru eu cynnwys yn briodol yn yr adrannau llinell sylfaen canlynol, ac nid ydynt wedi eu cynnwys yn eu pwnc dynodedig eu hunain:

- Bioamrywiaeth, fflora, ffawna a geoamrywiaeth;
- Ansawdd pridd a thir;
- Treftadaeth ddiwylliannol;
- Tirwedd;
- Mwynau a gwastraff;
- Tai; a
- Chludiant.

Mae'n bwysig nodi bod data llinell sylfaen, problemau a chyfleoedd ar gyfer pob un o'r ffyrddiau asesu integredig wedi cael eu casglu a'u cynnwys yn rhan o'r broses hon ac fe'u cyflwynir o dan y nodau llesiant perthnasol.

4.3 Materion a Chyfleoedd Cynaliadwyedd Allweddol

Mae Tabl 4-1 yn cyflwyno'r materion a'r cyfleoedd cynaliadwyedd allweddol i Gymru a nodwyd ar draws y saith nod llesiant ac is-benawdau pwnc yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig sy'n deillio o'r data llinell sylfaen (Atodiad B). Bydd y rhain yn cael eu mireinio a'u diweddarau ochr yn ochr â'r Strategaeth Drafndiaeth Cymru newydd pan fydd rhagor o fanylion am gynnwys y Strategaeth yn hysbys.

Gall effeithiau amgylcheddol o gynlluniau trafndiaeth, pa un a ydynt yn fuddiol a/neu'n niweidiol, ddeillio o wahanol ffynonellau yn ystod y cam adeiladu, o bresenoldeb y seilwaith, ac o'i weithredu/defnyddio. Yn nodweddiadol, caiff effeithiau eu rhannu'n ddau brif categori:

- Defnydd: yn codi oherwydd newidiadau i draffig (traffig ffyrdd neu reilffyrdd) fel sŵn, llygredd aer a nwyon tŷ gwydr; a

- Seilwaith: yn deillio o bresenoldeb ffisegol seilwaith trafnidiaeth newydd neu wedi ei wella a datblygiad cysylltiedig, fel effeithiau ar ddefnydd tir, tirwedd, bioamrywiaeth, nwyon tŷ gwydr, llygredd aer, treftadaeth a'r amgylchedd dŵr.¹¹

4.3.1 Ystyriaethau cyffredin: Newid yn yr Hinsawdd a Chydnherthedd Ecosystemau¹²

Mae'r adolygiad o faterion a chyfleoedd cynaliadwyedd allweddol wedi ceisio integreiddio, yn ogystal â'r asesiadau effaith yn adran 2.2.2, egwyddorion y newid yn yr hinsawdd a chydnerthedd ecosystemau drwyddi draw. Fodd bynnag, nodir, at ddibenion eglurder, y dylid ystyried yr adolygiad, ynghyd â Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, yn ei gyfanrwydd. Felly, os cyfeirir at fater penodol o dan un pennawd pwnc, nid yw o reidrwydd yn golygu na fydd yn cael ei ystyried yn erbyn un arall. Bydd pob amcan asesu yn cael eu hystyried mewn ffordd gyfannol yn ystod yr asesiad.

Mae'r newid yn yr hinsawdd yn rhan annatod o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015). Nod y Ddeddf yw gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn cyflwyno saith nod llesiant sy'n darparu gweledigaeth gyffredin i'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf i weithio tuag atynt. Mae'r newid yn yr hinsawdd yn ganolog i'r Ddeddf ac yn ganolog i'r holl Nodau Llesiant. Mae'r Nod Cydnherthedd yn tynnu sylw penodol at yr angen i addasu i'r newid yn yr hinsawdd. Dylid cymryd y risgiau cyffredin o'r newid yn yr hinsawdd, fel y'u crynhoir yn y ddogfen *UK Climate Change Risk Assessment 2017 Evidence Report - Summary for Wales*, i ystyriaeth yn natblygiad Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ac, fel y cyfryw, fe'u hadlewyrchir hefyd yn Atodiad B, Tabl 4-1 a Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Mae Atodiad A yn cynnig adolygiad cynhwysfawr o ddogfennau carbon isel y dylid eu cymryd i ystyriaeth.

Mae'r term 'cydnherthedd' yn ymwneud ag amrywiaeth eang o faterion, fel y newid yn yr hinsawdd, iechyd, amaethyddiaeth, datblygu cymunedol, rheoli ariannol, a rheoli perygl sychder a llifogydd. Cydnherthedd ecosystem yw gallu ecosystemau i ymdopi ag achosion o darfu, naill ai drwy eu gwrthsefyll, adfer yn eu sgil, neu addasu iddynt, gan gadw eu gallu i ddarparu gwasanaethau a buddion nawr ac yn y dyfodol.

Fel y nodir yn yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol (Cyfoeth Naturiol Cymru, 2016), mae tystiolaeth yn dynodi'r amrywiaeth o weithgareddau a chyfeiriad gwelliannau sy'n debygol o wella cydnherthedd ecosystemau. Mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) yn mabwysiadu dull pragmatig ac yn cyflwyno'r syniad o ymgorffori cydnherthedd. Mae hyn yn cydnabod pum nodwedd (y'u gelwir yn 'agweddau' weithiau) fel blociau adeiladau cydnherthedd y gellir eu crynhoi fel:

- Amrywiaeth
- Maint
- Cyflwr
- Cysylltedd
- Hyblygrwydd

Os caiff ymyriadau eu targedu at y nodweddion hyn, mae cydnherthedd yn debygol o gael ei ddatblygu neu ei wella, a dylai'r siawns o groesi trothwyon annymunol gael ei leihau. Caiff y nodweddion hyn eu cynnwys yn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, i ganiatáu i'r egwyddorion hyn gael eu hintegreiddio i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru.

Yn ogystal â gwella cydnherthedd cymunedau i effeithiau posibl y newid yn yr hinsawdd, mae hefyd yn bwysig gwneud ymdrechion i leihau maint yr effeithiau hyn. Gellir gwneud hyn trwy leihau cyfraniad Cymru at achosion y newid yn yr hinsawdd, fel trwy leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr. O dan Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, mae dyletswydd ar Weinidogion Cymru i bennu cyfanswm ar gyfer allyriadau nwyon tŷ gwydr Cymru (cyllidebau carbon Cymru). Ceir cyfle i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru hybu moddau trafnidiaeth carbon isel, yn ogystal â gwell safonau o effeithlonrwydd ynni mewn seilwaith trafnidiaeth, a thrwy wneud hynny byddai'n helpu i sicrhau bod allyriadau nwyon tŷ gwydr yn cyd-fynd â chyllidebau carbon Cymru.

¹¹https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/824186/valuation_of_landscape_impacts_of_transport_interventions.pdf

¹² Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2016, ar gael yn: <http://naturalresources.wales/media/679405/chapter-4-resilience-final-for-publication.pdf>

Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru helpu i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr, yn enwedig y rhai sy'n gysylltiedig â'r sector trafnidiaeth, trwy hybu teithio llesol a Cherbydau Allyriadau Isel lawn yn ogystal â gweithredu'r hierarchaeth trafnidiaeth gynaliadwy:

- Yn gyntaf, trwy leihau'r angen i deithio'n anghynaliadwy, fel trwy ddod â gwasanaethau yn agosach at bobl, cynllunio integredig (cymunedau wedi'u hadeiladu o gwmpas canolfannau trafnidiaeth), TGCh, gweithio hyblyg a gweithio gartref;
- Yn ail, trwy ehangu a hybu dewisiadau teithio mwy cynaliadwy fel trwy fwy o integreiddio a newid modol; ac
- Yn drydydd, trwy wneud gwell defnydd o'r rhwydwaith trafnidiaeth presennol fel rheoli galw, cyfleusterau a chapasiti yn effeithlon.

Mae allyriadau nwyon tŷ gwydr yn elfen bwysig o Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig fel y gellir integreiddio'r egwyddorion carbon isel hyn i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru.

4.3.2 Brexit

Er bod y penderfyniad i'r DU adael yr UE yn dod â newidiadau polisi posibl, cydnabyddir ei fod hefyd yn cynnig y cyfle i lunio ffordd newydd ymlaen i Gymru. Mae'r gwaith yr ydym eisoes wedi ei wneud trwy Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), Deddf yr Amgylchedd (Cymru) a'r Ddeddf Cynllunio (Cymru) yn cynnig sylfaen gref ar gyfer adeiladu dyfodol Cymru. Fel Llywodraeth, rydym wedi ymrwymo i gydweithio i fanteisio i'r eithaf ar y cyfle i lunio rhaglenni, polisïau a rheoliadau yn y dyfodol sydd wedi'u teilwra'n benodol i gyd-destun ac anghenion unigryw Cymru.

4.3.3 Covid-19

Mae pandemig diweddar Covid-19 wedi newid bywyd yng Nghymru yn ddramatig yn y byrdymor. Ceir ansicrwydd ynghylch ei oblygiadau hirdymor, gan gynnwys sut y gallai'r mesurau a roddwyd ar waith i fynd i'r afael â'r pandemig hefyd effeithio ar fywyd yng Nghymru. Mae'n bosibl y bydd rhai agweddau ar y ffordd y mae cymdeithas a'r economi, gan gynnwys y sector trafnidiaeth efallai, yn cael eu newid yn barhaol. Wrth baratoi Strategaeth Drafnidiaeth Cymru, bydd angen rhoi ystyriaeth ofalus i effeithiau posibl Covid-19 gan gynnwys sut y gallai ddylanwadu ar Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'i gweithrediad.

Tabl 4-1 Materion a Chyfleoedd Cynaliadwyedd Allweddol

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
1. Cymru lewyrchus	Mae economi Cymru wedi'i halinio'n agos ag economi gweddill y DU. Bu rhywfaint o symudiad at gyflogaeth sector gwasanaethu a dirywiad i ddiwydiant trwm; mae gan Gymru sector gweithgynhyrchu amrywiol o hyd. Ceir gwahaniaethau daearyddol eglur mewn gweithgarwch cyflogaeth yng Nghymru gyda phocedi o amddifadedd uwch na'r cyfartaledd yng nghymoedd y de ac yn rhai o drefi arfordirol y gogledd. Mae rhesymau allweddol am berfformiad economaidd gymharol wael yn cynnwys: - Lefelau sgiliau cymharol isel a lefelau cyrhaeddiad addysgol gwael (er eu bod yn gwella), yn enwedig yn yr ardaloedd mwy difreintiedig o'r wlad. - Mae natur bennaf wledig y wlad yn arwain at ardaloedd trefol cymharol fach y byddai ganddynt gysylltiad cryfach ag effeithiau cydgrynhoi fel arall. - Ceir cyfran gymharol uchel o bobl hŷn sydd o oedran ymddeol. Mae'r ddogfen <i>UK Climate Change Risk Assessment 2017: Evidence Report</i> yn tynnu sylw at nifer o risgiau a chyfleoedd allweddol sy'n wynebu Cymru o ran busnes. Gallai'r rhain gael effeithiau ar nifer o ffactorau gan gynnwys iechyd a llesiant, cyflogaeth a'r economi. Gellir crynhoi materion o'r fath sy'n wynebu Cymru fel risgiau i fusnesau o lifogydd, colli lleoliadau arfordirol, prinder dŵr, llai o fynediad at gyfalaf, llai o gynhyrchiant oherwydd tarfu ar seilwaith ac ati, tarfu ar gadwyni cyflenwi a newidiadau i alw am nwyddau a gwasanaethau. Dylid cymryd y rhain i gyd i ystyriaeth yn Strategaeth Drafnidiaeth Cymru gan y byddant i gyd yn dylanwadu ar arferion defnyddwyr trafndiaeth. Mae'r cynllun addasu i'r newid yn yr hinsawdd 'Ffyniant i Bawb: Cymru sy'n Effro i'r Hinsawdd' yn nodi ymrwymadau i ymateb i'r effeithiau o'r newid yn yr hinsawdd yr ydym eisoes yn eu gweld a'r	Mae gan Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ran i'w chwarae o ran sicrhau twf cytbwys a chynaliadwy, a'r newid i economi defnydd adnodd isel (gan gynnwys carbon isel) i ganiatáu i'r boblogaeth fyw o fewn terfynau amgylcheddol. Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn cynnig cyfle i'r economi gael ei llywio tuag at ddyfodol mwy cynaliadwy. Gall hyn fod trwy hybu seilwaith teithio cynaliadwy a gwella mynediad at ganolfannau cyflogaeth. Gall hefyd gynnig fframwaith sy'n fwy ymatebol i anghenion yr economi ac yn gallu cefnog sectorau newydd sy'n dod i'r amlwg a chefnogi newid rhai presennol trwy greu a gwella rhwydweithiau. Hefyd, gall gynorthwyo i lywio'r broses o greu amgylchedd sy'n ddeniadol i fewnfuddsoddiad ac yn annog mynediad cynaliadwy at swyddi. Yn yr un modd, gall Strategaeth Drafnidiaeth Cymru hwyluso gwelliannau i fynediad at addysg. Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru geisio helpu i fynd i'r afael â materion yn ymwneud â thlodi ac anghydraddoldeb trwy fynediad at well addysg, gwell cysylltedd rhwng cymunedau a mynediad at swyddi a'r farchnad swyddi. Ar y cyfan, gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru helpu i sicrhau'r cydbwysedd pwysig o welliant economaidd a chymdeithasol sydd hefyd yn gynaliadwy ac yn parchu amgylchedd naturiol a diwylliannol gwerthfawr y wlad. Ceir cyfle i hybu'r defnydd o deithio llesol i ysgolion cynradd ac uwchradd trwy gynlluniau cerdded i'r ysgol. Ceir cyfle hefyd trwy well cynlluniau trafndiaeth cyhoeddus i alluogi pobl i gael mynediad at amrywiaeth ehangach o opsiynau cyflogaeth ac addysg.

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
	rhai yr ydym yn disgwyl eu gweld yn y dyfodol. Mae'r cynllun yn ategu'r camau sy'n cael eu cymryd i ddatgarboneiddio economi Cymru a bydd yn cael ei gymryd i ystyriaeth wrth baratoi Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Ceir problemau o ran darparu mynediad at ysgolion a chyflogaeth, gan fod yr ardaloedd dwysedd uchaf ar gyfer y rhain yn y de. Mae'r cyfleusterau hyn yn llawer mwy anodd eu cyrraedd trwy unrhyw fodd ac eithrio car sy'n eiddo preifat yn y gogledd. Dylid nodi, yn unol ag Atodiad B, bod bylchau data o ran gwybodaeth fanwl am fynediad at ysgolion.	
2. Cymru gydnerth	Ansawdd Aer - Mae ansawdd aer yng Nghymru yn dda iawn yn gyffredinol, gan adlewyrchu ei natur bennaf wledig a'i hamgylchedd naturiol o ansawdd uchel. Fodd bynnag, ceir diffyg cydymffurfiaid â thargedau ar gyfer nifer o lygryddion allweddol sy'n peri risg i iechyd pobl ac i'r amgylchedd naturiol, felly mae'n rhaid i'r cynllun trafndiaeth gymryd hyn i ystyriaeth. Mae hyn yn digwydd yn fwyaf amlwg mewn ardaloedd trefol a nesaf at ffyrdd prysur. - Mae 90% o gynefinoedd lled naturiol sensitif o ran nitrogen yn destun gwaddodi nitrogen ar lefel sy'n uwch na chyfyngiadau llwyth critigol. Mae trafndiaeth yn ffynhonnell enfawr o lygredd nitrogen. Llygredd Sŵn - Mae sŵn ffyrdd wedi'i ganolbwyntio o gwmpas yr M4 yn y de a'r ffyrdd 'A' nesaf ati. Mae'r A55 a'r ffyrdd 'A' nesaf ati yn y gogledd, a'r A483 yn y canolbarth, hefyd yn cyfrannu at lefelau uchel o lygredd sŵn. Mae llygredd sŵn o reilffyrdd yn bresennol yn y de o gwmpas Caerdydd yn bennaf. Bioamrywiaeth, Fflora a Ffawna - Mae gan Gymru amgylchedd naturiol cyfoethog ac amrywiol gan gynnwys cynrychiolaeth eang o gynefinoedd a rhywogaethau pwysig. Fodd bynnag, mae cyflwr nodweddion rhywogaeth mewn safleoedd dynodedig Ewropeaidd yng Nghymru a chyflwr cynefinoedd â blaenoriaeth yng Nghymru yn dal i fod yn anffafriol	Ansawdd Aer - Mae'r system drafnidiaeth yn gyfrannwr sylweddol at lygredd aer ar hyn o bryd. Gellid gweithredu cyfle i leihau'r effaith negyddol hon ar ansawdd aer trwy helpu i lywio penderfyniadau drwy'r broses gynllunio trwy helpu i sicrhau bod cyn lleied â phosibl o lygredd o drafnidiaeth trwy sicrhau bod cyn lleied â phosibl o bellter yn cael ei deithio ac annog moddau trafndiaeth mwy cynaliadwy. Gallai polisïau dylunio a thirweddu cynaliadwy hefyd helpu i gynnig cyfleoedd ar gyfer amsugno rhai llygryddion. Llygredd Sŵn - Gall Strategaeth Drafnidiaeth Cymru gael effaith ar lygredd sŵn trwy sicrhau bod penderfyniadau yn seiliedig ar yr egwyddor o leihau allyriadau trwy newid i weithredu'r hierarchaeth trafndiaeth gynaliadwy. Gallai polisïau dylunio a thirweddu cynaliadwy helpu i leihau effaith sŵn ac effaith bosibl trafndiaeth ar ardaloedd tawel. Bioamrywiaeth, Fflora a Ffawna - Gall Strategaeth Drafnidiaeth Cymru fod o fudd i fioamrywiaeth a'i gwella trwy lywio lleoliad datblygiad

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
	ar y cyfan. Mae'n rhaid i'r cynllun trafndiaeth wneud ei orau i beidio â tharfu ar y cynefinoedd trwy ddarnio cynefinoedd neu effeithiau anuniongyrchol fel gwaddodi nitrogen, marwolaeth bywyd gwyllt neu aflonyddwch sŵn. • Mae bioamrywiaeth ddaearol, dŵr croyw a morol o dan fygythiad o ddatblygiad seilwaith trafndiaeth, llygredd a'r newid yn yr hinsawdd, y mae pob un ohonynt yn effeithiau a ddaw o'r rhwydwaith trafndiaeth. • Newidiadau i ansawdd cynefinoedd yn sgil newidiadau i'r drefn dŵr daear, newidiadau i gyfraddau llif naturiol o arwynebau caled yn cynyddu llifogydd dŵr wyneb. • Newid i batrymau trwytholchi pridd ac erydiad. • Newidiadau i ficrohinsawdd o allyriadau golau ac ymbelydredd. • Sianelu gwynt o grwpiau coed wedi'u hollti. • Tarfu ar ffawna yn sgil sŵn, goleuni a dirgryniadau o draffig a golau ffordd. • Gallai strwythurau ffordd achosi problemau i adar/mamaliaid penodol trwy leihau gwelededd. • Gallai'r cynefin ymylol neu'r cyffindir a thraffig ar y ffyrdd hwyluso gwasgariad rhai rhywogaethau. Gallai hyn arwain at wasgariad a sefydlu rhywogaethau estron a goresgynnol neu rywogaethau pla a allai gael effeithiau eilaidd ar gymunedau biolegol. • Gallai cynefinoedd cyfagos gael eu rhoi o dan bwysau cyhoeddus cynyddol, oherwydd mynediad, yn arwain at effeithiau sy'n cynnwys tarfu ar anifeiliaid, a dinistr ffisegol ffawna daear. Hefyd, gallai sbwriel gasglu ar hyd y ffordd. • Colledion cynefin oddi ar y safle a newidiadau i ansawdd cynefin o ran caffael a gwaredu deunyddiau e.e. cloddio am agregau ar gyfer adeiladu ffyrdd. • Gall hyd yn oed colled cynefin cymharol fân, darnio ac effeithiau uniongyrchol prosiect ffordd unigol, o'i ychwanegu at effeithiau prosiectau a gweithgareddau eraill o'r gorffennol, y presennol ac yn y dyfodol y gellir ei ragweld yn rhesymol, gyfrannu at effeithiau sylweddol mewn ardal. Dylid ystyried pob math perthnasol o	seilwaith trafndiaeth newydd a'r modd y mae'n digwydd. Mae'n cynnig cyfleoedd i sicrhau bod bioamrywiaeth yn cael ei diogelu a'i gwella drwy'r system drafndiaeth, nid yn unig o ran safleoedd gwarchodedig ond hefyd o ran bioamrywiaeth a chysylltedd yn gyffredinol. Gallai manteision eraill gynnwys rheoli cynefinoedd yn well; gallai strwythurau newydd e.e. pontydd a thwnelau ddarparu cynefinoedd i rai rhywogaethau e.e. ystlumod; a chreu cynefin.

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
	brosiect a gweithgaredd yn y dyfodol (h.y. nid prosiectau ffyrdd eraill yn unig) gan gynnwys datblygiad a ysgogir. Hinsawdd a Pherygl Llifogydd - Mae effeithiau'r newid yn yr hinsawdd yn cynyddu ac mae addasu a sicrhau cydnherthedd yn erbyn ei effeithiau yn rheidrwdd cynyddol. Yn nodedig, mae perygl llifogydd yn broblem sylweddol yng Nghymru gan gynnwys llifogydd arfordirol, afonol a dŵr wyneb a allai effeithio ar seilwaith trafnidiaeth. Caiff hyn ei waethygu gan gynydd i nifer y digwyddiadau tywydd eithafol ac mae hyn yn golygu bod eiddo a busnesau mewn perygl cynyddol. Gall tarfu effeithio'n anghymesur ar gymunedau â llai o opsiynau trafnidiaeth ac sy'n llai cydnherth. - Bydd y newid yn yr hinsawdd yn effeithio ar Gymru mewn ffyrdd ac eithrio llifogydd yn unig, fel digwyddiadau tywydd mwy eithafol, cynnydd i dywydd stormus, tymereddau uchaf ac isaf uwch ac is, sychderau mwy difrifol a chyfraddau gwaeth o erydu arfordirol. Bydd y newid yn yr hinsawdd hefyd yn effeithio ar gynefinoedd a rhywogaethau ledled Cymru. - Mae'r ddogfen <i>UK Climate Change Risk Assessment 2017: Evidence Report</i> yn tynnu sylw at nifer o risgiau a chyfleoedd allweddol sy'n wynebu Cymru o ran trafnidiaeth, gan gynnwys yr angen i newid i gerbydau allyriadau isel a gwell opsiynau teithio llesol. Daeareg a Phriddoedd - Yn y dyfodol, gallai peryglon daearegol newid fel ymateb i'r newid yn yr hinsawdd. Er enghraifft, erydu arfordirol, tirlithriadau a llygredd o hen safleoedd cloddio. Mae hyn yn peri risgiau sylweddol i'r system drafnidiaeth. - Mae'r priddoedd o'r ansawdd gorau a mwyaf cynhyrchiol yn adnodd prin a chyfyngedig yng Nghymru ac mae ansawdd pridd wedi dirywio dros amser ar draws pob cynefin. Dim ond 30% o arwynebedd pridd mawn Cymru sy'n cael ei ystyried mewn 'cyflwr da'. Mae hwn yn bwysig ar gyfer bioamrywiaeth, cymeriad tirwedd, twristiaeth, cynhyrchiant amaethyddol a chydnerthedd yn	Hinsawdd a Pherygl Llifogydd - Mae gan Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ran sylweddol i'w chwarae o ran addasu i'r newid yn yr hinsawdd a chydnerthedd yn ei erbyn. Mae llifogydd ac erydu arfordirol yn feysydd allweddol lle caiff effeithiau'r newid yn yr hinsawdd eu teimlo'n lleol a gall Strategaeth Drafnidiaeth Cymru helpu i gynnig cyfarwyddyd ar leoliad a dyluniad datblygiad seilwaith i helpu i sicrhau bod y risg mor isel â phosibl. Mae hefyd yn gyfle i ddatblygu ymhellach gwaith gyda phartneriaid fel Cyfoeth Naturiol Cymru i ddatblygu cynllunio rheoli ac amddiffyn rhag llifogydd yn rhan o annog rheolaeth gynaliadwy o dir ac ecosystemau. - Mae gan Strategaeth Drafnidiaeth Cymru bwyslais at leihau'n sylweddol allyriadau nwyon tŷ gwydr o drafnidiaeth, trwy hybu dulliau trafnidiaeth mwy cynaliadwy fel trafnidiaeth gyhoeddus a theithio llesol. Daeareg a Phriddoedd - Ceir cyfle i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru lywio'r defnydd cynaliadwy o ddaeareg a phriddoedd Cymru yn y system drafnidiaeth o ran eu defnydd i adeiladu seilwaith trafnidiaeth. - Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru hefyd helpu i osgoi risgiau yn y dyfodol trwy reoli neu osgoi peryglon daearegol trwy gynllunio'r system drafnidiaeth. Mae chwilio am ffynonellau confensiynol ac anghonfensiynol o olew a nwy yn dal i fod yn bosibilrwydd yng Nghymru hefyd a bydd ei ystyried yn rhan o Strategaeth Ynni newydd Llywodraeth Cymru.

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
	erbyn y newid yn yr hinsawdd. Mae uwchbridd, yn enwedig priddoedd mawnog yng Nghymru yn ddalfa garbon fawr y mae angen eu diogelu. Mae'n rhaid cymryd hyn i gyd i ystyriaeth wrth gynllunio lleoliad seilwaith trafnidiaeth yn y dyfodol. Amgylchedd Dŵr - Nid yw ansawdd cyrff dŵr Cymru yn bodloni gofynion y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr o hyd, a dim ond 42% oedd o statws ecolegol da yn 2014. Gall gweithgareddau trafnidiaeth gyfrannu at ansawdd dŵr gwael, felly mae'n rhaid cymryd hyn i ystyriaeth wrth ddatblygu'r rhwydwaith trafnidiaeth. - Yn llawer o afonydd Cymru, mae llifoedd yn arbennig o agored i'r newid yn yr hinsawdd gan eu bod yn tueddu i godi a gostwng yn gyflym mewn ymateb i lawiad. Gallai llifoedd cynyddol yn ystod y gaeaf hefyd gynyddu pwysau ar systemau carthffosiaeth a draenio a llygredd gwasgaredig (a allai ddod o ddŵr ffo arwyneb ffyrdd). - Er y tybir bod Cymru yn gyfoethog o ran dŵr, mae eisoes yn wynebu heriau o ran cyflenwad a gall adnoddau dŵr ddod yn gymharol brin yn ystod tywydd cynnes a sych estynedig. - Gall dŵr ffo o ffyrdd a gollyngiadau ar ffyrdd ac wrth adeiladu i gyd arwain at lygredd mewn dyfroedd wyneb, dyfroedd daear ac amgylcheddau morol (o gwmpas porthladdoedd). Mwynau a Gwastraff - Mae gan y wlad adnoddau sylweddol o hyd os oes eu hangen. Fodd bynnag, gall cloddio o'r fath fod yn niweidiol iawn i'r amgylchedd naturiol a dynol ac felly mae rheoli hyn yn gynaliadwy yn fater allweddol ar gyfer unrhyw weithgarwch parhaus neu yn y dyfodol. Gall diogelu mwynau hefyd wrthdaro weithiau â mathau eraill o ddatblygiad e.e. ffyrdd newydd. - Efallai y bydd gofynion deunydd uchel ar gyfer adeiladu seilwaith trafnidiaeth gan roi straen pellach ar yr adnoddau cyfyngedig.	Amgylchedd Dŵr - Gall Strategaeth Drafnidiaeth Cymru helpu i lywio datblygiad newydd o seilwaith trafnidiaeth a llwybrau trafnidiaeth mewn modd sy'n ceisio osgoi llygru cyrff dŵr. Dylai hefyd fod yn ymwybodol o gyfyngiadau posibl y cyflenwad dŵr a dylai hybu mesurau i leihau defnydd o ddŵr mewn datblygiadau. Mwynau a Gwastraff - Mae gan Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ran i'w chwarae o ran y galw am fwynau (trwy eu defnydd i adeiladu seilwaith trafnidiaeth), eu cynllunio a'u rheoli. Gall helpu i lywio'r defnydd cynaliadwy o adnoddau o'r fath trwy ei pholisïau.
3. Cymru iachach a Chymru sy'n fwy cyfartal	Yn gyffredinol, mae ystadegau iechyd ar gyfer Cymru yn gwella wrth i ddisgwyliad oes gynyddu a llai o bobl yn adrodd iechyd gwael dros y degawd diwethaf. Fodd bynnag, nid yw enillion	Yn gyffredinol, gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru helpu i sicrhau'r cydbwysedd pwysig o welliant economaidd a chymdeithasol sydd hefyd yn

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafndiaeth Cymru roi sylw iddynt
	iechyd wedi'u dosbarthu'n gyfartal ar draws y wlad ac yn benodol mae mynediad at wasanaethau yn amrywiol, gan ei fod yn well mewn ardaloedd mwy trefol, a'r de yn arbennig, ond yn gymharol wael ar draws llawer o Gymru wledig. Er bod iechyd y rhai sy'n byw mewn cymunedau gwledig yn gyffredinol dda o'i gymharu ag iechyd amgylcheddau trefol. • Ffactorau sy'n benodol i amgylchedd gwledig o'u cymharu â rhai amgylchedd trefol a all effeithio ar iechyd yn fwy sylweddol ac arwain at anghydraddoldebau ac iechyd gwaeth, fel pellter o wasanaethau cyhoeddus a chymorth, y drafndiaeth sydd ar gael, a'r boblogaeth sy'n heneiddio. Gall mynediad at ofal iechyd fod yn gyfyngedig mewn llawer o rannau o Gymru wledig. Mae trafndiaeth gyhoeddus yn bwysig i gynaliadwyedd ac annibyniaeth cymunedau gwledig. • Er bod pobl yn byw'n hwy a bod cyfraddau rhai clefydau yn gostwng, gall heriau fel amgylchedd byw a ffyrdd modern o fyw gyfrannu at lefelau cynyddol o glefydau cronig fel diabetes, problemau cymalau, clefyd y galon a rhai mathau o ganser a all arwain wedyn at anabledd a galw cynyddol am wasanaethau iechyd. Hefyd, gall iechyd meddwl gwael hefyd fod yn ffactor sy'n sil i nifer o glefydau corfforol a ffyrdd o fyw nad ydynt yn iach. Gall ansawdd aer gwael, sŵn a llygredd golau yn ogystal â damweiniau traffig ffordd gael effaith uniongyrchol ar iechyd corfforol a meddyliol y boblogaeth. • Gallai'r system drafndiaeth gael ei rhoi o dan straen trwy gynnydd a ragwelir i fudiad net yn bennaf o'r tu mewn i'r DU a rhagwelir y bydd y cynnydd mwyaf mewn ardaloedd trefol. • Gallai lefelau cynyddol o bobl 65 oed a hŷn greu pwysau ar draws y wlad (yn dibynnu ar ba un a yw disgwyliad oes iach h.y. nifer y blynyddoedd yr ydych yn byw bywyd iach, yn parhau i olrhain disgwyliad oes cyffredinol) e.e. darparu gwasanaethau priodol ar gyfer cenhedlaeth hŷn (e.e. trafndiaeth). • Mae materion yn ymwneud â phobl ifanc yn ymwneud â'u symudiad o ddibyniaeth i annibyniaeth, gan fod trafndiaeth yn	gynaliadwy ac yn parchu amgylchedd naturiol a diwylliannol gwerthfawr y wlad. • Gallai Strategaeth Drafndiaeth Cymru gydnabod y potensial i fannau gwyrdd naturiol fel lleoedd ar gyfer iechyd a hamdden, cysylltu cynefinoedd a chefnogi rhyngweithio cymunedol. Gallai gwella'r mynediad at fannau gwyrdd ac agored annog ffyrdd mwy iach o fyw yn fawr a gallai poblogaeth iachach alluogi pobl (gan gynnwys plant) i wireddu eu potensial a gwneud Cymru yn gymdeithas fwy cyfartal. • Mae diogelu a gwella seilwaith gwyrdd ledled Cymru gyfan yn gyfle i wella mynediad pobl at fannau gwyrdd ac agored. Mae mynediad at amrywiaeth eang o gynefinoedd lled naturiol a naturiol, yn ogystal â darparu lle ar gyfer ymarfer corff ac ymgysylltu cymunedol awyr agored, yn hanfodol i lesiant corfforol a meddyliol. • Mae gan Strategaeth Drafndiaeth Cymru gyfraniad pwysig i'w wneud at sicrhau y darperir iechyd pobl trwy well mynediad at gyfleusterau iechyd, pwyslais ar leihau allyriadau llygredd aer, diogelwch ar y ffyrdd ac annog teithio llesol er mwyn gwella iechyd a lesiant a lleihau anghydraddoldebau. • Yn gyffredinol, gall Strategaeth Drafndiaeth Cymru helpu i fynd i'r afael â phroblemau yn ymwneud â'r boblogaeth sy'n heneiddio trwy hwyluso'r ddarpariaeth o wasanaethau trafndiaeth hygyrch wedi eu cefnogi gan seilwaith cysylltiol i ddiwallu anghenion twf poblogaeth lleol ac anghenion grwpiau unigol. • Gall Cymru gyfartal helpu pobl i wireddu eu potensial llawn gan fynd i'r afael ag anghydraddoldeb cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol. Gallai Strategaeth Drafndiaeth Cymru gynnig cyfle i leihau ynysigrwydd ac annog datblygiad cymunedau integredig y gellir byw ynddynt trwy

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
	chwarae rhan bwysig ar ‘drothwyon’ fel symud o’r ysgol gynradd i’r ysgol uwchradd, ac yna symud o addysg i gyflogaeth. • Mae anghydraddoldebau iechyd yn adlewyrchu anghydraddoldebau yn y dosbarthiad o benderfynyddion iechyd, fel mynediad at drafnidiaeth, addysg a chyfleoedd gwaith. • Gall materion yn ymwneud a menywod yn benodol ymwneud ag ofni trosedd ar drafnidiaeth gyhoeddus. • Gallai hygyrchedd corfforol trafndiaeth gael effaith ar allu pobl anabl i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus. • Ceir perygl uchel o hyd o anafiadau ar y ffyrdd i bobl ifanc y mae’n rhaid i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddo. • Ceir gwahaniaeth mawr o hyd rhwng nifer y trwyddedau gyrru y mae menywod a dynion yn meddu arnynt. Mae gan fenywod lawer llai ac mae hyn ei gwneud yn anodd iddynt gael yr un mynediad at gyfleusterau ac amwynderau â dynion. • Mae pobl â salwch cronig neu sy’n anabl yn eithriadol o sensitif i lygredd sŵn neu aer yn eu hamgylchedd lleol, ac mae’r effeithiau yn amrywio o darfu ar gwsgr i bwysedd gwaed uchel. • Mae pobl ag incymau isel (defnyddir byw mewn ardal o amddifadedd fel procsi ar gyfer incwm isel) nad oes ganddynt fynediad at gar yn debygol o gerdded ymhellach. Gallai eu diffyg opsiynau trafndiaeth, a allai gynnwys fforddiadwyedd trafndiaeth gyhoeddus, gyfyngu ar gyfleoedd bywyd a gwaith. Gall pobl sy’n byw mewn ardaloedd o amddifadedd fod yn arbennig o agored i niwed o ddigwyddiadau traffig ffordd. Gall y grŵp hwn hefyd fod â lefelau staen uwch a gellir ystyried bod amgylchedd ffisegol gwaeth yn rhwystr i deithio llesol. • Mae lleiafrifoedd yn fwy tebygol o fyw mewn aelwyd heb gar ac felly byddant yn fwy dibynnol ar drafnidiaeth gyhoeddus. Bu 77 o droseddau gwaethygedig ar sail hil ar reilffyrdd Prydain dros dair blynedd. Mae’n rhaid i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ddarparu ar gyfer diogelwch a chynhwysiant lleiafrifoedd ar draws pob modd o drafnidiaeth gyhoeddus.	ddarparu trafndiaeth gyhoeddus gynhwysol i ganiatáu i bawb gael yr un lefel o fynediad. • Dylai’r system drafnidiaeth sicrhau y gall pob grŵp gael mynediad at drafnidiaeth gyhoeddus a’r rhwydwaith trafndiaeth yn gyfartal heb ofn na rhagfarn.

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
	- Mae menywod a grwpiau lleiafrifol yn fwy tebygol o deithio ar fws, ond mae mwy o fuddsoddiad yn cael ei wneud mewn rheilffyrdd fel dull trafndiaeth gyhoeddus. Mae'n rhaid i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ddarparu ar gyfer Cymru sy'n fwy cyfartal trwy wneud y buddsoddiad angenrheidiol yn y drafnidiaeth gyhoeddus a ddefnyddir fwyaf gan y grwpiau hyn neu gael gwared ar unrhyw rwystrau posibl i fathau eraill o drafnidiaeth i'r grwpiau hyn. - Mae lefelau llygredd sŵn o gwmpas ffyrdd allweddol yng Nghymru yn uchel. Gall sŵn gael effeithiau hynod amrywiol, gan gynnwys ar dderbynyddion tirwedd, adnoddau ecolegol ac iechyd pobl. - Mae'r bwlch cyflog cyffredinol rhwng y rhywiau yn cynyddu yng Nghymru. Mae'n rhaid i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru sicrhau bod dynion a menywod sy'n gweithio i'r system drafnidiaeth yn cael tâl cyfartal am wneud yr un swydd.	
4. Cymru o gymunedau cydlynus	- Mae prisiau tocynnau bws yn cynyddu ar gyfradd uwch na chwyddiant, a gallai hyn eithrio rhai pobl neu gymunedau o'r math hwn o drafnidiaeth oherwydd rhwystr pris. - Mae nifer y marwolaethau ar y ffyrdd yn parhau'n gyson o un flwyddyn i'r llall pan ddylai fod yn gwella. Dylid gwneud mwy o ymdrech i sicrhau diogelwch gyrrwyr cymaint â phosibl. - Mae lefelau llygredd sŵn o gwmpas ffyrdd allweddol yng Nghymru yn uchel. Gall sŵn gael effeithiau hynod amrywiol, gan gynnwys ar dderbynyddion tirwedd, adnoddau ecolegol ac iechyd pobl. - Gall ynysigrwydd ac unigrwydd gwledig arwain at broblemau iechyd meddwl. Gall y rhain gael eu hachosi gan system drafnidiaeth lai hygyrch yn lleihau mynediad at gymunedau. - Pan fydd pobl yn teithio, dylent allu gwneud hynny heb ofni na theimlo dan fygythiad trosedd.	- Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru gynorthwyo'r broses o greu cysylltiadau rhwng ac o fewn cymunedau diogel sydd wedi eu cynnal yn dda trwy gyfleoedd trafndiaeth gyhoeddus a chyfleoedd teithio llesol gan gynnwys llwybrau troed a beicio. - Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru hefyd gynllunio ar gyfer lleihau'r angen i deithio; a chynnig cyfleoedd i gael mynediad at ddatblygiad a gwasanaethau newydd a phresennol trwy amrywiaeth o foddau teithio cynaliadwy a/neu welliannau i gysylltedd digidol. - Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ystyried cynigion trafndiaeth strategol o ran y cyfleoedd y maent yn eu cynnig i annog cydraddoldeb rhanbarthol yn ogystal â gwella iechyd pobl, tirwedd a chadwraeth natur trwy leihau llygredd sŵn a golau.
5. Cymru â diwylliant bywiog lle	Y Gymraeg	Y Gymraeg Mae gan Strategaeth Drafnidiaeth Cymru gyfle i ddiogelu'r Gymraeg a hybu'r defnydd ohono drwy'r

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
mae'r Gymraeg yn ffynnu	- Bu tuedd ar i fyny ers y 1990au o ran nifer y bobl sy'n defnyddio'r Gymraeg, gan nodi amrywiadau rhanbarthol mawr; ceir cyfleoedd i gynyddu lefelau rhuglder. - Mewn rhai achosion, mae cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg wrth ddefnyddio trafnidiaeth gyhoeddus yn brin, oherwydd y ffaith nad yw staff gwasanaeth cwsmeriaid yn siarad Gymraeg. Cymeriad Tirwedd a Threflun - Mae Cymru yn adnabyddus am ei thirweddau o ansawdd uchel ac mae dros 50% o'r arwynebedd tir yn cael ei werthfawrogi'n genedlaethol am ei ansawdd a'i gymeriad golygfaol. Mae gan hyn oblygiadau i ddatblygiad seilwaith trafnidiaeth newydd yn yr ardaloedd hyn gyda her allweddol i reoli cynaliadwy allu galluogi lefelau priodol o dwf gan gadw unigrywedd lleoedd a thirweddau. Mae'n rhaid i hyn gydnabod hefyd bod elfennau naturiol a hanesyddol tirwedd yn bwysig i le a gwerth diwylliannol tirwedd. - Gallai colli amwynder a chymeriad gweledol gael effeithiau ar bobl leol a thwristiaid. Amgylchedd Hanesyddol, Treftadaeth Ddiwylliannol ac Asedau	system drafnidiaeth trwy annog ei defnydd ar arwyddion ac ymhlith cyflogeion gorsafoedd bysiau a rheilffordd. Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru geisio sicrhau bod mynediad at gyfleusterau addysg cyfrwng Gymraeg yn cael ei dargedu yn rhan o'r nod hwn, i gefnogi'r strategaeth sy'n ceisio ehangu'r ddarpariaeth o addysg cyfrwng Gymraeg. Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru hefyd geisio cefnogi'r nod o gynyddu'r amrywiaeth o wasanaethau a gynigir i siaradwyr Gymraeg, a chynnydd i'r defnydd o wasanaethau Cymraeg. Gallai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru geisio cefnogi seilwaith economaidd-gymdeithasol cymunedau Cymraeg eu hiaith trwy ei pholisïau, gan helpu i gefnogi'r nod ddatblygu pwyslais rhanbarthol newydd i ddatblygu economaidd i helpu pob rhan o Gymru i elwa o ffyniant a chynorthwyo pob ardal i ddatblygu ei hunaniaeth unigryw ei hun. Bydd cyfleoedd yn Strategaeth Drafnidiaeth Cymru i hybu'r Gymraeg trwy ei defnyddio mewn cyhoeddiadau mewn gorsafoedd, arwyddion ffordd ac arwyddion mewn gorsafoedd rheilffordd a bysiau. Cymeriad Tirwedd a Threflun - Mae gan y system drafnidiaeth ran fawr i'w chwarae o ran sut y bydd datblygiad seilwaith trafnidiaeth yn y dyfodol yn effeithio ar dirwedd, treflun, a synnwyr o le yn gyffredinol. - Ceir cyfle ar gyfer gwella mynediad at dirweddau, trefluniau a safbwyntiau a werthfawrogi.

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru roi sylw iddynt
	- Mae gan Gymru gyfoeth o asedau hanesyddol a diwylliannol sy'n elfennau pwysig o hunaniaeth ddiwylliannol genedlaethol. Mae llawer o asedau o'r fath mewn perygl, er enghraifft, o ddirywiad, ffactorau hinsoddol, esgeulustod a datblygiad amhriodol. Yn yr un modd â ffactorau amgylcheddol eraill, mae diogelu a darparu mynediad teg at asedau treftadaeth ddiwylliannol yn her allweddol ar gyfer cynllunio'r system drafnidiaeth yn gynaliadwy. - Gall datblygiad newydd gael amrywiaeth o effeithiau uniongyrchol ac anuniongyrchol ar asedau treftadaeth y mae angen eu hosgoi neu eu lliniaru. Mae hyn yn cynnwys effeithiau o lygredd sŵn ac aer o adeiladu llwybrau traffig prysur yn agos at ardaloedd o arwyddocâd diwylliannol a allai eu gwneud yn llai deniadol i ymweld â nhw neu leihau eu hamwynder gweledol (effeithiau anuniongyrchol). Mae hefyd yn cynnwys cael gwared ar asedau treftadaeth yn ffisegol gan y gallai hyn fod yn ofynnol ar gyfer datblygu seilwaith teithio newydd. Gall effeithiau ar yr amgylchedd hanesyddol gynnwys dwysau traffig presennol neu adeiladu ffyrdd neu reilffyrdd newydd. Gall lefelau cynyddol o dagfeydd effeithio ar drefi a dinasoddd hanesyddol a chefn gwlad, a gall datblygu seilwaith trafnidiaeth newydd effeithio ar dirweddau hanesyddol a gallai achosi difrod uniongyrchol i asedau treftadaeth.	Amgylchedd Hanesyddol, Treftadaeth Ddiwylliannol ac Asedau - Yn yr un modd â thirwedd, mae gan Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ran fawr i'w chwarae o ran diogelu a gwella treftadaeth ddiwylliannol, yn ogystal â hygyrchedd asedau treftadaeth, trwy ganllawiau i'r system drafnidiaeth. Gallai hyn gynnwys cydnabod bod asedau treftadaeth annynodedig hefyd yn rhan bwysig o gyfansoddiad hunaniaeth ddiwylliannol a synnwyr o le a bod effeithiau anuniongyrchol ar leoliad asedau hefyd yn ystyriaethau pwysig e.e. llygredd sŵn ac aer o draffig. - Mae cyfleoedd hefyd yn bodoli i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru hybu ymwybyddiaeth o dreftadaeth ddiwylliannol ac annog gwell mynediad at ganolfannau addysg diwylliannol. - Dylai Strategaeth Drafnidiaeth Cymru geisio nodi a diogelu seilwaith trafnidiaeth a allai fod o werth treftadaeth ynddo'i hun.
6. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	- Mae allyriadau nwyon tŷ gwydr wedi bod yn gostwng yn raddol yng Nghymru; ceir llawer i'w wneud o hyd i fodloni'r targedau allyriadau. Mae'r gostyngiad hwn yn rhannol o ganlyniad i'r symudiad graddol o ran cynhyrchu ynni i danwyddau adnewyddadwy a glanach ynghyd â gwelliannau technolegol ac effeithlonrwydd mewn diwydiant. Fodd bynnag, unwaith eto ceir heriau i gynnal y tueddiadau cadarnhaol hyn. - Mae'n rhaid lleihau ôl-troed ecolegol Cymru a pheidio â'i beryglu trwy ddatblygiadau trafnidiaeth. - Mae'n rhaid cymryd mesurau i sicrhau diogelwch cerddwyr a beicwyr ar y ffordd er mwyn eu hybu fel modd ymarferol o deithio.	- Mae gan Strategaeth Drafnidiaeth Cymru gyfle i helpu i hybu moddau trafnidiaeth carbon isel a gwell safonau o effeithlonrwydd ynni mewn seilwaith trafnidiaeth. - Mae'n rhaid i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru hybu moddau trafnidiaeth cynaliadwy (gan gynnwys teithio llesol a Cherbydau Allyriadau Isel Iawn). - Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn cynnig cyfle i weithredu'r hierarchaeth trafnidiaeth gynaliadwy: - Yn gyntaf, trwy leihau'r angen i deithio'n anghynaliadwy: - dod â gwasanaethau yn agosach at bobl, cynllunio integredig (cymunedau wedi'u hadeiladu o gwmpas canolfannau trafnidiaeth)

Nodau Llesiant	Crynodeb o Faterion Allweddol	Cyfleoedd i Strategaeth Drafndiaeth Cymru roi sylw iddynt
	Mae ôl-troed byd-eang a amcangyfrifir Cymru yn uchel o'i gymharu â gwledydd datblygedig eraill. Ceir her i leihau hwn gan hefyd hwyluso datblygiad newydd a thwf economaidd.	- TGCh, gweithio hyblyg a gweithio gartref - Yn ail, trwy ehangu a hybu dewisiadau teithio mwy cynaliadwy: - integreiddio a newid moddol. - Yn drydydd, trwy wneud gwell defnydd o'r rhwydwaith trafndiaeth presennol: - rheoli galw, cyfleusterau a chapasiti.

5 Y Broses Arfarnu a Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (A4)

5.1 Y Broses Arfarnu

Mae Adran 2 yr Adroddiad hwn yn disgrifio'r camau ym Mhroses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ac mae Cam B yn cyfateb i arfarnu effeithiau posibl Strategaeth Drafndiaeth Cymru. Ar y cam hwn, nid yw union gynnwys na strwythur Strategaeth Drafndiaeth Cymru wedi cael eu datblygu er y rhagwelir y gallai gynnwys cyfres o bolisiâu a fydd yn darparu'r cyd-destun ar gyfer darparu datblygiad a pholisi cenedlaethol.

Bydd angen i'r dull o arfarnu elfennau Strategaeth Drafndiaeth Cymru gadw, felly, elfen o hyblygrwydd tan i'r cynnwys gwirioneddol gael ei ddatblygu yn fwy manwl. Fodd bynnag, mae'n bosibl amlinellu egwyddorion sylfaenol y dull gan gynnwys Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig a fydd yn cael ei ddefnyddio. Mae'r egwyddorion canlynol yn sail i'r broses arfarnu:

- Bydd yn arfarniad ansoddol yn bennaf (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol paragraffau 5.B.10 a 5.B.11).
- Bydd yn cael ei gynnal gan ymarferwyr Arfarnu Cynaliadwyedd proffesiynol, wedi eu cefnogi gan swyddogion yn Llywodraeth Cymru ar yr asesiadau effaith integredig (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol paragraffau 5.B.10 a 5.B.11).
- Bydd y gwerthusiad yn dilyn dull asesu integredig ac ailadroddol (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol Ffigur 6 a pharagraffau 2.26-2.28).
- Bydd gwaith ymgysylltu ar yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ar Strategaeth Drafndiaeth Cymru gan gynnwys cyfres o weithdai hefyd yn cael ei wneud i alluogi rhanddeiliaid arbenigol eraill (ochr yn ochr â'r ymgylgoreion statudol) i gyfrannu at yr arfarniad (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol pennod 3).
- Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o amcanion arfarnu (Tabl 5-3) fydd y prif ddull arfarnu (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol paragraffau 5.1.12 a 5.1.13).
- Bydd yr arfarniad yn seiliedig ar dystiolaeth (gan ddefnyddio setiau data ansoddol a meintiol) ac yn ystyried effeithiau tebygol Strategaeth Drafndiaeth Cymru ar linell sylfaen cynaliadwyedd (llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol) Cymru (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol paragraffau 5.A.5-9).
- Bydd yr arfarniad yn cynnwys sylw i effeithiau'r cynllun ac yn defnyddio tystiolaeth o gyfyngiadau, agweddau sensitif a chyfleoedd ffisegol, cymdeithasol ac economaidd (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol paragraffau 5.A.5 a 5.A.6).
- Bydd yr arfarniad yn defnyddio matricesau i helpu i ddisgrifio effeithiau posibl Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn erbyn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol Atodiadau 6 a 7).
- Fel sy'n ofynnol o dan y Rheoliadau Asesu Amgylcheddol Strategol, bydd yr arfarniad yn ystyried effeithiau uniongyrchol/anuniongyrchol; effeithiau eilaidd, cyfunol a synergyddol (gweler Tabl 5-1); effeithiau dros le ac amser (hirdymor, tymor canolig a byrdymor); y gallu i wrthdroi effeithiau; effeithiau trawsffiniol a lefel yr hyder yn yr arfarniad (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol Atodiadau 7 ac 8).
- Bydd yr arfarniad yn ailadroddol ac yn cynnwys adborth ar argymhellion i dîm Strategaeth Drafndiaeth Cymru i nodi mesurau i liniaru rhag unrhyw effeithiau negyddol a nodir neu i gynyddu ymhellach unrhyw effeithiau cadarnhaol (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol Atodiad 7).
- Bydd yr opsiynau a ffefrir ar gyfer elfennau Strategaeth Drafndiaeth Cymru a'u hopsiynau amgen rhesymol yn cael eu harfarnu (Canllaw Ymarferol Asesu Amgylcheddol Strategol Atodiad 6).

Nodir bod y dull canlynol yn adlewyrchu gofynion y Rheoliadau Asesu Amgylcheddol Strategol. Pan fo'n berthnasol, mae'r rhan briodol o'r ddogfen '*A Practical Guide to the Strategic Environmental Assessment*

*Directive*¹³ wedi ei chynnwys mewn cromfachau yn y rhestr uchod. Mae Tabl 5-4 yn dangos sut y mae gofynion y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol wedi cael eu cynnwys yn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o amcanion i'w defnyddio i arfarnu Strategaeth Drafndiaeth Cymru.

Tabl 5-1 Diffiniadau o Effeithiau Eilaidd, Cyfunol a Synergyddol

Math o Effaith	Diffiniad
Eilaidd (neu anuniongyrchol)	Effeithiau nad ydynt yn ganlyniad uniongyrchol o'r cynllun (Strategaeth Drafndiaeth Cymru); ond sy'n digwydd oddi wrth yr effaith wreiddiol neu o ganlyniad i lwybr cymhleth.
Cyfunol	Mae effeithiau'n codi, er enghraifft, lle mae trafndiaeth mewn lleoliadau penodol yn cael effaith ansylweddol, ond yn cael effaith sylweddol gyda'i gilydd; neu lle mae sawl effaith unigol o'r cynllun (e.e. sŵn, llwch a gweledol) yn cael effaith gyfunol.
Synergyddol	Mae effeithiau yn rhyngweithio i gynhyrchu cyfanswm effaith sy'n fwy na chyfanswm yr effeithiau unigol.

Ffynhonnell: A Practical Guide to the Strategic Environmental Assessment Directive, Swyddfa'r Dirprwy Brif Weinidog

5.1.1 Dull o Gynnal Asesiadau Effaith

Mae ein dull integredig o asesu effaith Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn dod ag asesiadau allweddol ynghyd mewn un fframwaith arfarnu. Wedi'u rhoi yng nghyd-destun y saith nod llesiant, mae'r gwahanol feysydd i'w hystyried yn trafod yr agweddau cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol ar Gymru nawr, ac yn y dyfodol. Mae Ffigur 5-1 yn dangos sut y mae'r elfennau hyn yn cyd-fynd â'i gilydd.

Mae canllawiau ar yr asesiadau effaith, pan fyddant ar gael, yn nodi'r dulliau i'w defnyddio ar gyfer pob un o'r asesiadau effaith; maent yn cynnwys y camau canlynol yn gyffredinol:

- Sgrinio/ cwmpasu.
- Asesu – nodi effeithiau cadarnhaol a negyddol a chyfleoedd i hybu gan gynnwys cydraddoldeb, hawliau plant a'r Gymraeg.
- Adrodd ac argymhellion – sicrhau tryloywder y broses a ddefnyddiwyd a nodi manylion y penderfyniadau a wnaed gan gynnwys pa fesurau osgoi a lliniaru a gynigir.
- Adolygu, monitro ac arfarnu.

Mae'r dull hwn yn dilyn yr un strwythur â'r un a gynigir ar gyfer yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig sy'n caniatáu iddynt gael eu hintegreiddio'n effeithiol. Nodir manylion pellach yn adran 2 yr adroddiad hwn. Mae Tabl 5-5 yn dangos sut y mae gofynion yr asesiadau effaith wedi cael eu cynnwys yn Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o amcanion i'w defnyddio i arfarnu Strategaeth Drafndiaeth Cymru.

5.1.2 Cwmpas Daearyddol yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Bydd cwmpas daearyddol yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cael ei ysgogi gan gwmpas daearyddol Strategaeth Drafndiaeth Cymru h.y. Cymru gyfan. Mae graddfa ddaearyddol materion llinell sylfaen penodol yn golygu y byddant yn cysylltu'n agos â Lloegr ac Iwerddon o bosibl. Er enghraifft, gall mudo a chymudo ar gyfer gwaith, darpariaeth o wasanaethau ac addysg i gyd arwain at lifoedd o bobl ar draws ffiniau. Mae hyn hefyd yn golygu bod effeithiau daearol a morol (hyd at y marc distyll cymedrig) yn bosibl ac y bydd angen eu hystyried.

5.1.3 Cwmpas Amser yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

¹³ Swyddfa'r Dirprwy Brif Weinidog, Gweithrediaeth yr Alban, Llywodraeth Cynulliad Cymru ac Adran yr Amgylchedd Gogledd Iwerddon 2005

Bwriedir i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru bennu gweledigaeth 25 mlynedd tymor hwy ar ôl ei chyhoeddi yn 2020. Bydd yr amserlen hon yn cael ei hadlewyrchu yn yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Os yw'n debygol y bydd unrhyw effeithiau cynaliadwyedd o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a fyddai'n para'n hwy na hyn, byddai'r rhain yn cael eu hystyried hefyd.

5.1.4 Asesiad o Opsiynau Amgen

Mae'n un o ofynion y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol bod opsiynau amgen rhesymol yn cael eu hasesu ac, felly, bydd opsiynau amgen yn cael eu hasesu gan ddefnyddio Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Ar y cam hwn, nid yw math ac amrywiaeth yr opsiynau amgen rhesymol yn hysbys, er y tybir y gallent gynnwys, er enghraifft, opsiynau ar gyfer blaenoriaethau gwahanol ddulliau polisi. Bydd yr arfarniad yn penderfynu ar effeithiau cadarnhaol ac andwyol cymharol pob opsiwn gan ddefnyddio Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig fel y gall Llywodraeth Cymru ddefnyddio'r wybodaeth hon i hysbysu ei phenderfyniad i ddewis yr opsiynau a ffefrir. Bydd cwmpas ar gyfer lliniaru yn cael ei ystyried a bydd yn bwysig i Lywodraeth Cymru gyfiawnhau ei dewis o opsiwn amgen a'i rhesymau am ddewis y dulliau a ffefrir.

5.2 Fframwaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

I brofi perfformiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru, rydym wedi sefydlu Fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cynnwys 13 o amcanion Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (yn rhoi sylw i faterion cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol). Nod y bydd yr asesiad o Strategaeth Drafndiaeth Cymru gan ddefnyddio'r Fframwaith yn ystyried cynnwys y Fframwaith cyfan mewn ffordd gyfannol. Grwpiwyd meysydd pwnc yn seiliedig ar ddyfarniad proffesiynol at ddibenion eglurder. Fodd bynnag, bydd yr asesiad yn cwmpasu'r rhyng-gysylltiadau rhwng pob un o'r amcanion ac yn llywio cwestiynau, pan fyddant yn berthnasol i'r asesiad.

Mae Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn wahanol i Amcanion Strategaeth Drafndiaeth Cymru ac amcanion llesiant ehangach y Llywodraeth, er y gallai fod rhywfaint o orgyffwrdd rhyngddynt.

Tabl 5-2 Esboniad o Amcanion

Amcanion Arfarnu'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	Fe'i defnyddir i brofi perfformiad Strategaeth Drafndiaeth Cymru i ganiatáu i lesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol gael eu hystyried yn llawn.
Amcanion llesiant Llywodraeth Cymru	Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n nodi sut y byddwn yn defnyddio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 i helpu i ddarparu ein rhaglen lywodraethu a sicrhau bod ein cyfraniad at y saith nod llesiant cenedlaethol cyffredin mor fawr â phosibl.
Amcanion Strategaeth Drafndiaeth Cymru	Bydd amcanion Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn amcanion lefel genedlaethol wedi eu pennu gan y nodau a'r amcanion llesiant; y Rhaglen Lywodraethu; Ffyniant i Bawb; y Strategaeth Genedlaethol; a pholisïau Llywodraeth allweddol eraill fel y Polisi Adnoddau Cenedlaethol, y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol, y Strategaeth Economaidd ac yn y blaen. Bydd yr amcanion yn rhoi sylw i faterion cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol.

Er mwyn helpu i fesur perfformiad elfennau Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn erbyn Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, caiff y rhain eu hategu gan gyfres o gwestiynau. Crynhowyd data llinell sylfaenol ar y raddfa genedlaethol ac is-genedlaethol (gweler Atodiad B), gan fod y rhain yn cynnig modd o ddarganfod perfformiad cyfredol ledled Cymru a mesur faint o ymyrraeth neu faint o waith sydd ei angen i sicrhau cyfeiriad cadarnhaol o ran sicrhau datblygu mwy cynaliadwy. Cyflwyniad Fframwaith Drafft yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn Nhabl 5-3 isod.

5.2.1 Datblygu Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Mae Tabl 5-3 yn cyflwyno Amcanion arfaethedig yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig a chwestiynau a fydd yn cael eu defnyddio. Nodir y nodau llesiant cyfatebol yn y tabl. Datblygwyd Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig gan ddefnyddio'r canlynol:

- Adolygiad o gynlluniau, rhaglenni ac amcanion amgylcheddol (cynaliadwyedd) perthnasol, gan gynnwys, er enghraifft, y nodau llesiant cenedlaethol ac amcanion llesiant Llywodraeth Cymru.
- Adolygiad o wybodaeth llinell sylfaen, problemau a chyfleoedd.
- Mewnbyn o'r ffrydiau arfarnu eraill a nodir yn Adran 1 yr adroddiad hwn, ac yn nodedig: lechyd, Cydraddoldeb, y Gymraeg, Prawfesur Gwledig, Hawliau Plant, Newid yn yr Hinsawdd a Datblygu Economaidd.
- Profiad o ddatblygu Amcanion Arfarnu Cynaliadwyedd eraill yng Nghymru a thu hwnt.
- Bydd ychwanegiadau at y Fframwaith a bydd yn cael ei addasu ar ôl ymgynghori â rhanddeiliaid gan gynnwys, yn benodol, yr Ymgynghoriad Cwmpasu ffurfiol.

Er enghraifft, nododd yr adolygiad o gynlluniau, rhaglenni ac amcanion yn Atodiad A amrywiaeth o themâu allweddol (gweler Tabl 3-2). Fel man cychwyn, dyluniwyd Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig i adlewyrchu'r themâu allweddol hyn. Yn dilyn yr adolygiad o ddata amgylcheddol llinell sylfaen yn Atodiad B lle nodwyd materion cynaliadwyedd allweddol (gweler Tabl 4-1), mireiniwyd Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig i sicrhau eu bod yn cymryd y materion cynaliadwyedd allweddol hyn i ystyriaeth h.y. i sicrhau y byddai bodloni Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn helpu i fynd i'r afael â'r materion cynaliadwyedd allweddol yng Nghymru. Er enghraifft, nododd yr adolygiad yn Atodiad A thema allweddol o'r angen i leihau llygredd aer a sicrhau gwelliannau i ansawdd aer. Nododd yr adolygiad o ddata amgylcheddol llinell sylfaen yn Atodiad B broblem cynaliadwyedd allweddol o fynd y tu hwnt i derfynau llygredd aer mewn gwahanol rannau o Gymru. Dyluniwyd Amcan 8 yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (gweler Tabl 5-3), sef *'Annog mesurau diogelu a gwella ansawdd aer'*, felly i adlewyrchu'r thema allweddol a'r mater allweddol o ansawdd aer. Bydd asesiadau'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ac argymhellion ar gyfer Amcan 8 yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn fodd effeithiol felly o sicrhau bod y thema allweddol o lygredd aer, a'r mater allweddol o wella ansawdd aer, yn cael eu hintegreiddio yn Strategaeth Drafnidiaeth Cymru. Mae'r cwestiynau cynorthwyo penderfyniad a fydd yn cael eu defnyddio i lywio'r asesiad yn erbyn yr Amcan hwn yn seiliedig ar brofiad arbenigol ac arfer gorau Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig. Ni fydd yr holl gwestiynau canllaw yn cael eu defnyddio yn rhan o'r asesiad ar bob cam; bydd hyn yn dibynnu ar yr hyn sy'n cael ei asesu a'r perthnasedd ar yr adeg honno. Bydd y broses asesu yn dryloyw ac yn eglur ynghylch sut y caiff y cynllun ei ddatblygu a bydd yn nodi'r dull a ddefnyddiwyd.

Aseswyd Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig hefyd ar gyfer eu cydweddoldeb mewnol ac mae matrices cydweddoldeb wedi ei gynnwys yn Atodiad C. Diben yr ymarfer hwn yw amlygu unrhyw botensial ar gyfer diffyg anghydweiddoldeb yn gynnar fel y gellir cydbwysu unrhyw broblemau posibl o fewn y Fframwaith. Mae'r matrices yn dangos bod y berthynas rhwng Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn niwtral yn bennaf h.y. dim effaith eglur neu'n cydweddu. Nodwyd rhai anghydweiddoldebau ansicr hefyd; nodir y rhain yn fwy manwl yn Atodiad C.

Mae Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn aml yn debygol o gynnwys rhyw raddau o wrthdaro neu ansicrwydd wrth weithredu cynlluniau penodol. Mae'r broses weithredu o reidrydd yn ceisio nodi'r cyfaddawdau rhwng unrhyw achosion o wrthdaro ac ansicrwydd o'r fath.

Tabl 5-3 Amcanion a Chwestiynau'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ar gyfer asesu Strategaeth Drafnidiaeth Cymru		
Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	Cwestiynau cynorthwyo penderfyniad A fydd Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn....?	Nod llesiant
1. Cyfrannu at welliant i iechyd a llesiant corfforol, meddyliol a chymdeithasol i bawb, gan gynnwys cyfrannu at leihau anghydraddoldebau iechyd ledled Cymru	- Cyfrannu at welliant i fynediad at wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn enwedig mewn ardaloedd ynysig/gwledig? - Cyfrannu at leihau anghydraddoldebau iechyd ymhlith gwahanol grwpiau yn y gymuned gan gynnwys plant a phobl hŷn yn benodol? - Hybu ffyrdd iach o fyw trwy fentrau cynllunio trafnidiaeth? - Lleihau effaith seilwaith trafnidiaeth ar gyfyngu cysylltedd o fewn cymunedau trwy eu gwahanu o bobtu'r ffordd? - Gwella diogelwch ar y ffyrdd, yn enwedig i grwpiau agored i niwed a blaenoriaeth? - Lleihau straen i yrwyr? - Cyfrannu at wella mynediad at fannau agored gan gynnwys cyfleoedd i chwarae? - Sicrhau y gall plant ddatblygu'n iach, a chael mynediad at ofal iechyd o ansawdd da?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus
2. Creu'r amodau lle gellir sicrhau gwelliant i gydlyniant cymdeithasol a chydraddoldeb	- Creu amodau i leihau lefelau trosedd a'r ofn o drosedd? - Gwella hygyrchedd trafnidiaeth gyhoeddus, fel bod mynediad yn deg? - Gwella hygyrchedd llwybrau cerdded a beicio, fel bod mynediad yn deg? - Creu'r amodau lle gellir sicrhau gwelliant i foddhad pobl gyda'u cymdogaethau fel lleoedd i fyw? - Creu'r amodau lle gellir gwella cydraddoldeb yn seiliedig ar gefndir neu amgylchiadau? - Creu'r amodau lle gellir lleihau anghydraddoldeb rhwng y rhywiau? - Creu'r amodau lle gellir lleihau anghydraddoldeb oed? - Creu'r amodau lle gellir gwella anghydraddoldebau yn seiliedig ar anabledd? - Annog a chefnogi cynnydd i lefelau cyfranogiad a chyrhaeddiad mewn addysg i bob aelod o gymdeithas trwy fwy o hygyrchedd?	Cymru o gymunedau cydlynus Cymru lewyrchus Cymru iachach
3. Cefnogi twf economaidd cynaliadwy ac amrywiaeth	- Cefnogi mynediad teg at gyfleoedd gwaith? - Annog mynediad cynaliadwy at gyfleusterau ac atyniadau i dwristiaid?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru sy'n fwy cyfartal

Fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ar gyfer asesu Strategaeth Drafndiaeth Cymru		
Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	Cwestiynau cynorthwyo penderfyniad A fydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn....?	Nod llesiant
	- Annog mesurau i hybu cysylltiadau trafndiaeth rhyngwladol gwell a chydnerth, gan gynnwys yn yr awyr, ar y môr, ar ffyrdd ac ar reilffyrdd? - Cefnogi adfywiad ardaloedd sy'n tanberfformio? - Annog mewnfuddsoddiad? - Annog gwell cynhyrchiant trwy well cysylltedd? - Cefnogi gwelliannau i'r economi wledig ac arallgyfeirio gwledig? - Cefnogi ac annog gweithgareddau trydydd sector? - Cefnogi camau i leihau'r angen i deithio ar gyfer gwaith?	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
4. Annog camau i ddiogelu a hybu diwylliant Cymru a gwella mynediad at fannau diwylliannol a hamdden	- Hybu mynediad cydnerth at asedau a gweithgareddau diwylliannol a threftadaeth Cymru? - Annog mesurau i wella asedau treftadaeth ddiwylliannol, mannau hamdden a'u lleoliad?	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
5. Annog camau i ddiogelu a hybu'r Gymraeg	- Ceisio cefnogi gwell mynediad at gyfleusterau addysg cyfrwng Gymraeg? - Ceisio cefnogi cynnydd i'r amrywiaeth o wasanaethau a gynigir trwy gyfrwng y Gymraeg? - Ceisio cefnogi cymunedau Gymraeg eu hiaith trwy fentrau trafndiaeth? - Ceisio hybu'r Gymraeg trwy ei defnyddio mewn cyhoeddiadau gorsafoedd, ar arwyddion ffyrdd ac ar arwyddion mewn gorsafoedd rheilffordd a bysiau?	Cymru lewyrchus Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
6. Creu'r amodau lle gellir lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr	- Annog gostyngiad i allyriadau nwyon tŷ gwydr o'r seilwaith trafndiaeth presennol? - Cyfrannu at ostyngiad i allyriadau CO₂ o'r sector trafndiaeth? - Annog technoleg lanach ar gyfer trafndiaeth? - Creu'r amodau lle mae angen i ddylunio cynaliadwy fod yn rhan annatod o ddatblygiad newydd? - Annog lleihad i'r galw am ynni a chynyddu effeithlonrwydd ynni? - Cynyddu'r potensial ar gyfer defnyddio ffynonellau ynni carbon isel neu ddim carbon?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ar gyfer asesu Strategaeth Drafndiaeth Cymru		
Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	Cwestiynau cynorthwyo penderfyniad A fydd Strategaeth Drafndiaeth Cymru yn....?	Nod llesiant
7. Annog cydnertheddd yn erbyn y newid yn yr hinsawdd	- Cyfrannu at leihau a rheoli perygl llifogydd? - Annog pob datblygiad trafndiaeth newydd i fod yn gydnerth yn erbyn y newid yn yr hinsawdd? - Lleihau'r anghydraddoldebau a geir o ran mynediad at drafndiaeth yn ystod digwyddiadau llifogydd?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
8. Annog mesurau i ddiogelu a gwella ansawdd aer	- Creu'r amodau lle gellir diogelu ansawdd aer a'i wella pan fo angen? - Annog lleihad i effeithiau negyddol trafndiaeth ar ansawdd aer lleol? - Lleihau'r tebygolrwydd o fod angen Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer newydd trwy fentrau trafndiaeth? - Creu'r amodau lle gellir lleihau'r allyriadau posibl o draffig a diwydiant? - Cyn belled â phosibl, sicrhau nad yw'r cymunedau mwyaf agored i niwed yn cael eu heffeithio'n anghymesur gan ansawdd aer gwael?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
9 Creu cyfleoedd i ddiogelu a gwella unigrywedd lleol ein tirweddau a'n trefluniau	- Annog camau i ddiogelu a gwella ardaloedd o gymeriad tirwedd, unigrywedd, amrywiaeth ac ansawdd? - Annog camau i ddiogelu a gwella cymeriad ac ansawdd trefluniau? - Hybu dyluniad sensitif wrth ddatblygu seilwaith trafndiaeth?	Cymru lewyrchus Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
10 Annog camau i warchod a gwella asedau treftadaeth	- Annog camau i warchod a gwella asedau treftadaeth a'u lleoliadau, a allai gynnwys rhai asedau trafndiaeth eu hunain? - Annog camau i warchod a gwella'r dirwedd hanesyddol?	Cymru lewyrchus Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
11. Annog camau i warchod a gwella bioamrywiaeth a geoamrywiaeth	- Hybu camau i sefydlu rhwydweithiau ecolegol mwy cydlynol a chydnerth ar dir sy'n diogelu gwasanaethau ecosystem er budd bywyd gwyllt a phobl? - Annog camau i warchod a gwella safleoedd cadwraeth natur, cynefinoedd a rhywogaethau gan gynnwys eu cysylltedd yn y dirwedd?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus

Fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig ar gyfer asesu Strategaeth Drafnidiaeth Cymru		
Amcanion yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	Cwestiynau cynorthwyo penderfyniad A fydd Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn....?	Nod llesiant
	- Annog camau i warchod a gwella cynefinoedd a rhywogaethau annynodedig, gan gynnwys eu cysylltedd yn y dirwedd? - Sicrhau gwelliant i gyfleoedd i bobl gael mynediad at fywyd gwyllt a mannau gwyrdd agored? - Diogelu geoamrywiaeth?	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
12. Annog y defnydd cynaliadwy o adnoddau naturiol	- Cyfrannu at ddiogelu a gwella ansawdd dŵr daear a dŵr wyneb? - Annog y defnydd o ddeunyddiau ailgylchu a chynaliadwy wrth ddatblygu seilwaith trafnidiaeth? - Lleihau cyfanswm gwastraff trwy fentrau trafnidiaeth? - Annog camau i warchod pridd, gan gynnwys osgoi llygredd pridd?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
13. Annog camau i ddiogelu ardaloedd tawel ac atal llygredd sŵn a golau	- Annog camau i osgoi cynefinoedd ac aneddiadau sy'n sensitif i lygredd sŵn? - Annog camau i gynnal ac ehangu ardaloedd tawel? - Hybu camau i leihau a lliniaru llygredd golau, yn enwedig yn y nos? - Hybu'r defnydd o liniaru a gwelliannau i ardaloedd a effeithir gan lygredd sŵn? - Lleihau nifer yr ardaloedd sy'n cael eu heffeithio'n negyddol gan lygredd sŵn?	Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus

5.2.1 Sylw i Bynciau'r Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol fesul Amcan yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Tabl 5-4 Pynciau'r Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol a phrif amcanion perthnasol yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Pwnc y Gyfarwydddeb Asesu Amgylcheddol Strategol	Prif Amcan(ion) yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	Sgriniwyd i mewn?
Bioamrywiaeth	6, 7, 8, 9 ac 11	Do
Poblogaeth	1, 2, 3, 5, 6, 7 a 12	Do
Iechyd Pobl	1, 2, 6, 7, 8 a 13	Do
Ffawna	6, 7, 8, 9 ac 11	Do
Fflora	6, 7, 8, 9 ac 11	Do
Pridd	6, 7, 8, 9 ac 11	Do
Dŵr	6, 7, 11 a 12	Do
Aer	6, 7, 8, 11 a 12	Do
Ffactorau Hinsoddol	3, 6, 7, 8, 9, 11 a 12	Do
Asedau Perthnasol	3, 6, 7, 9, 10 a 12	Do
Treftadaeth Ddiwylliannol gan gynnwys treftadaeth bensaernïol ac archeolegol	4, 5, 9 a 10	Do
Tirwedd	4, 9, 10 a 13	Do

5.2.2 Sylw i'r asesiadau effaith integredig eraill fesul Amcan yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Tabl 5-5 Asesiadau effaith integredig a phrif amcanion perthnasol yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

Asesiad Effaith	Prif Amcan(ion) yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig	Sgriniwyd i mewn?
Iechyd	1, 2, 6, 7, 8 a 13	Do
Cydraddoldeb	1, 2 a 3	Do
Y Gymraeg	4 a 5	Do
Prawfesur Gwledig	1, 3, 9 a 13	Do
Hawliau Plant	1 a 2	Do
Newid yn yr Hinsawdd	3, 6, 7, 8, 9, 11 a 12	Do

Datblygu Economaidd	1, 2, 3, 9, 10 a 12	Do
---------------------	---------------------	----

6 Y Camau Nesaf

6.1 Cyffredinol

Mae'r Adroddiad Cwmpasu hwn wedi amlinellu sut y bwriedir cynnal yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru. Bydd ymatebion i sylwadau'r ymgynghoreion, a sut y maent wedi llunio'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig, yn cael eu cofnodi a'u cyflwyno mewn adroddiad crynodeb ymgynghori a fydd yn cael ei gyhoeddi gan Lywodraeth Cymru.

Y cam nesaf i Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yw cyhoeddi'r Strategaeth Drafnidiaeth Cymru Ddrafft. Bydd Adroddiad Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn cael ei gyhoeddi ac yn destun ymgynghoriad ochr yn ochr â hon. Bydd yr Adroddiad Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn:

- Dangos sut y mae'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig wedi llunio datblygiad Strategaeth Drafnidiaeth Cymru;
- Nodi'r dull ar gyfer yr arfarniad;
- Cyflwyno'r opsiynau a ystyriwyd, sut y cawsant eu nodi ac unrhyw fesurau lliniaru a gynigir
- Cyflwyno effeithiau cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol Strategaeth Drafnidiaeth Cymru; a
- Disgrifio'r cynigion ar gyfer monitro.

Ceir rhagor o wybodaeth am gamau proses yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig yn y dyfodol yn Adran 2.1 yr adroddiad hwn.

Ffurflen Ymateb i Ymgynghoriad

Strategaeth Drafnidiaeth Cymru: adroddiad cwmpasu

Hoffen ni glywed eich barn ar Adroddiad Cwmpasu'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Drafft ar gyfer Strategaeth Drafnidiaeth Cymru.

Ymgynghoriad ar Adroddiad Cwmpasu'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig Drafft ar gyfer Strategaeth Drafnidiaeth Cymru				
Dyddiad cyhoeddi: 5 Mai 2020 Rhaid ymateb erbyn: 31 Gorffennaf 2020				
Enw				
Sefydliad				
Cyfeiriad				
Cyfeiriad E-bost				
Math (Dewiswch un o'r canlynol)		Busnesau/Ymgynghorwyr Cynllunio		☐
		Awdurdod Cynllunio Lleol		☐
		Asiantaeth y Llywodraeth/Sector Cyhoeddus arall		☐
		Cyrrff Proffesiynol/Grwpiau â Diddordeb		☐
		Y Sector Gwirfoddol (grwpiau cymunedol, gwirfoddolwyr, grwpiau hunangymorth, grwpiau cydweithredol, mentrau cymdeithasol, grwpiau crefyddol a sefydliadau dielw		☐
		Arall (grwpiau nad ydyn nhw wedi eu rhestru uchod) neu unigolyn		☐
C1	Ydych yn cytuno â chanfyddiadau'r adolygiad o'r cynlluniau, y rhaglenni a'r amcanion diogelu amgylcheddol perthnasol? Ydych yn credu bod unrhyw gynlluniau, rhaglenni neu amcanion diogelu amgylcheddol eraill y dylid eu hychwanegu? Oes unrhyw beth yr hoffech ei dynnu o'r adolygiad?	Ydw	Ydw (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac ydw
		☐	☐	☐

Sylwadau:				
C2	Ydych yn cytuno â'r problemau sy'n gysylltiedig â chynaliadwyedd rydyn ni wedi eu nodi? Oes unrhyw broblemau a chyfleoedd eraill y dylai'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig eu hystyried? Os oes, beth ydyn nhw?	Ydw	Ydw (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac ydw
		☐	☐	☐
Sylwadau:				
C3	Oes unrhyw faterion neu ardaloedd daearyddol sy'n peri pryder penodol ichi neu eich sefydliad?	Oes	Oes (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac oes
		☐	☐	☐
Sylwadau:				
C4	Ydych yn credu y dylid gwneud unrhyw newidiadau i Amcanion neu Gwestiynau'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig?	Ydw	Ydw (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac ydw
		☐	☐	☐
Sylwadau:				
C5	Oes gennych unrhyw sylwadau ynghylch sut y dylid datblygu opsiynau rhesymol eraill?	Oes	Oes (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac oes
		☐	☐	☐

Sylwadau:				
C6	Oes gennych unrhyw awgrymiadau eraill ynghylch cwmpas yr Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig a'i arfarniad arfaethedig o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru?	Oes	Oes (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac oes
		☐	☐	☐
Sylwadau:				
C7	Ydych yn cytuno â'r dull ar gyfer integreiddio'r asesiadau o effaith?	Ydw	Ydw (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac ydw
		☐	☐	☐
Sylwadau:				
C8	Ydych yn cytuno â chanfyddiadau'r gwaith sgrinio cychwynnol ar gyfer yr asesiadau o effaith?	Ydw	Ydw (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac ydw
		☐	☐	☐
Sylwadau:				
C9	Oes unrhyw ddarnau o ddata llinell sylfaen neu dystiolaeth y dylai'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig eu hystyried sy'n ymwneud yn benodol â'r asesiadau o effaith?	Oes	Oes (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac oes
		☐	☐	☐

		☐	☐	☐
Sylwadau:				
C10	Oes gennych unrhyw sylwadau eraill?	Oes	Oes (yn amodol ar sylwadau pellach)	Nac oes
		☐	☐	☐
Sylwadau:				

Cwestiwn A: Mae dyletswydd amom i ystyried effeithiau ein polisïau ar yr iaith Gymraeg, o dan ofynion Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai canllawiau Teithio Llesol yn eu cael ar yr iaith Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a phaidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Pa effeithiau allai fod, yn eich barn chi? Sut gellid cynyddu effeithiau cadarnhaol neu liniaru effeithiau negyddol?

Cwestiwn B: Eglurwch hefyd sut ydych chi'n credu y gall arfaethedig y Strategaeth Drafnidiaeth Cymru: adroddiad cwrpasu cael ei lunio neu ei newid er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg; a phaidio â chael effeithiau andwyol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Cwestiwn C: Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydyn ni wedi mynd i'r afael â nhw'n benodol, defnyddiwch y lle hwn i sôn amdanynt:

Sut i ymateb

Cyflwynwch eich sylwadau yn un o'r ffyrdd canlynol:

E-bost
Cwblhewch y ffurflen ymgynghori a'i hanfon at: WalesTransportStrategy2@gov.wales [Rhowch ' Adroddiad Cwmpasu'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig ar gyfer Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ' yn y llinell pwnc]
Post
Cwblhewch y ffurflen ymgynghori a'i hanfon at: Ymgynghoriad ar Adroddiad Cwmpasu'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Integredig Drafft Polisi Trafnidiaeth Llywodraeth Cymru Llywodraeth Cymru Parc Cathays Caerdydd CF10 3NQ.
Gwybodaeth Ychwanegol
Os oes gennych unrhyw gwestiynau am yr ymgynghoriad hwn, cysylltwch ag E-bost: WalesTransportStrategy2@llyw.cymru

Mae'n debyg y bydd ymatebion o'r ymgynghoriad yn cael eu cyhoeddi ar y rhyngwrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych fod yn anhysbys nodwch yma: